

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ประจำปีงบประมาณ 2559

การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของเยาวชน
จังหวัดนครปฐม

USING SANGAHAVATTHU 4 TO ENHANCE THAICULTURE OF YOUTHS IN
NAKHONPATHOM PROVINCE.

รักษากร เอี่ยมอำไพ

สถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตุลาคม 2559

รหัสโครงการ 2559A12362006

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ประจำปีงบประมาณ 2559

การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

ของเยาวชนจังหวัดนครปฐม

USING SANGHAVATTHU 4 TO ENHANCE THAI CULTURE OF YOUTHS IN
NAKHONPATHOM PROVINCE.

รศ.ภาณุกร เอี่ยมอำไพ

สถาบันวิจัยญาณสังวร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สนับสนุนโดย สำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัย

ในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญเนื้อหา	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
2. โจทย์การวิจัย	3
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
4. สมมติฐานการวิจัย	3
5. นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	3
6. ขอบเขตการวิจัย	4
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
8. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	4
บทที่ 2 ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
1. ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักกรรมสังคหวัตถุ 4	5
1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4	6
2. แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน	8
2.1 ความหมายของเยาวชน	8
3. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม	12
3.1 คำจำกัดความของวัฒนธรรม	12
3.2 ประเภทของวัฒนธรรม	13
4. ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ	17
4.1 ทฤษฎีกลุ่มความรู้ความเข้าใจ	17

5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ	18
6. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ	23
6.1 ความหมายของรูปแบบ	23
6.2 ประเภทของรูปแบบ	23
6.3 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี	25
6.4 การพัฒนารูปแบบ	25
7. สภาพพื้นที่ที่ทำการวิจัย	27
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
9. สรุปกรอบแนวความคิด	33
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	34
1. การวิจัยเชิงปริมาณ	34
1.1 ประชากรที่ศึกษา	34
1.2 กลุ่มตัวอย่าง	34
1.3 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	34
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ	35
3. การสร้างเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย	35
4. การเก็บเครื่องมือ	36
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถานที่เก็บข้อมูล	36
6. การวัดค่าตัวแปร	36
7. การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล	36
8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	36
9. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
10. การจัดรูปแบบกิจกรรม	37
11. การนำรูปแบบกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติ	37
บทที่ 4 ผลการวิจัย	39
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
ตอนที่ 2 การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชน	41

ตอนที่ 3 การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของ เยาวชนในจังหวัดนครปฐม	44
ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	53
ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	56
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	59
1. สรุปผลการวิจัย	60
2. อภิปรายผลการวิจัย	61
3. ผลการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ	73
4. ข้อเสนอแนะการวิจัย	73
4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	73
4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ	73
4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	74
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล	ฎ
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย	ฎ
ภาคผนวก ค แบบสอบถามโครงการวิจัย	ฐ
ภาคผนวก ง รูปแบบกิจกรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรม ไทยของเยาวชน	ฑ
ประวัติผู้วิจัย	ฒ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 จำนวน ร้อยละ เพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
ตารางที่ 1.2 จำนวน ร้อยละ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
ตารางที่ 1.3 จำนวน ร้อยละ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	40
ตารางที่ 2.1 การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชน	41
ตารางที่ 2.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 4 ข้อ	43
ตารางที่ 3.1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ในข้อ 1 คือ ทาน ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกัน	44
ตารางที่ 3.2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ในข้อ 2 ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพ น่าฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	46
ตารางที่ 3.3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ในข้อ 3 อุตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม	48
ตารางที่ 3.4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ในข้อ 4 สมนันตตตา คือ การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น	50
ตารางที่ 3.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 4 ข้อ	52
ตารางที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ โดยรวมทั้ง 4 ข้อ	53

ตารางที่ 4.2	แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ โดยรวมทั้ง 4 ข้อ	53
ตารางที่ 4.3	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ โดยรวมทั้ง 4 ข้อ	54
ตารางที่ 4.4	แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกอายุ โดยรวมทั้ง 4 ข้อ	54
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมทั้ง 4 ข้อ	55
ตารางที่ 4.6	แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมทั้ง 4 ข้อ	55
ตารางที่ 5.1	ค่าความถี่ของผู้สูงอายุ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ตอบแบบสอบถาม ปลายเปิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นที่จะนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ต่อการพัฒนาศักยภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้สูงอายุทั่วไปอย่างไรบ้าง	56

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ ที่สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับการอนุเคราะห์ร่วมมือช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้องต่างๆ อาทิ เช่น สถาบันวิจัยญาณสังวร ให้การสนับสนุนการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา และได้สนับสนุนทุนการวิจัยในครั้งนี้ และผู้เชี่ยวชาญการวิจัยทุกท่านที่ให้ความรู้และให้คำปรึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร กราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีทุกประการ

“การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559”

นางสาวรัชฎากร เอี่ยมอำไพ

หัวหน้าโครงการวิจัย

วันที่ 3 กันยายน 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างในการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน 3) เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมในการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน และ 4) เพื่อนำรูปแบบกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษาได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 14-18 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 300 คนใช้วิธีการเลือกแบบเป็นระบบหลายชั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยการศึกษาคำอธิบายการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยเชิงสำรวจ หรืองานวิจัยภาคสนามที่เกี่ยวข้อง และที่ได้จากการค้นคว้าเว็บไซต์ต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลมาทำการสังเคราะห์วิเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวความคิดของการวิจัยและนำแบบสอบถามที่สร้างแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจำนวน 3 คนและนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขพร้อมทั้งนำแบบสอบถามไป Try Out กับเยาวชนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด และนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ในการตอบใจทวิวิจัย วัตถุประสงค์ และสมมติฐานสถิติที่ใช้ในการวิจัยคือสถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไปที่เป็นตารางเดียวและสถิติอนุมาน ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ t-test และ F-test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติระดับ $P. = 0.05$ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยพบว่า 1) เยาวชนที่อาศัยในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1 ทาน คือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกัน เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดและข้อ 3 คือ อุตถจริยา การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรมนั้น เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด 2) การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ซึ่งจำแนกได้เป็นรายข้อคือเยาวชนมีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยด้านสมานัตตตา คือ การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเยาวชนมีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยด้านอุตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม ได้นำไปใช้ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับน้อยที่สุด และ 3) ผลการทดสอบ

สมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน กับการนำไปใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ส่วนรูปแบบกิจกรรมที่จะนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนคือจัดให้มีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของชุมชนโดยใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อีกทั้งเปิดโอกาสให้ร่วมกิจกรรมกับสถาบันศาสนาเพื่อเป็นการกลมเกลียวการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 และสถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมให้เยาวชนได้มีโอกาสนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ

1. การส่งเสริมวัฒนธรรมไทย 2. สังคหวัตถุ 4 3. เยาวชน

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the application of four bases of sympathy (Sangghahavattu 4) for Thai cultural promotion of the youth; 2) to compare the different factors in the application of four bases of sympathy (Sangghahavattu 4) for Thai cultural promotion of the youth. 3) to create activities model of in the application of four bases of sympathy (Sangghahavattu 4) for Thai cultural promotion of the youth and 4) to take the form of activities to practice for Thai cultural promotion of the youth.

This research was quantitative research. The populations were composed of young people living in Nakhon Pathom Province, both males and females Ages 14 years or older. The sample consisted of 300 people using a multi-stage systematic selection method. Data collection tools were questionnaires. Creating and validating the quality of research tools by studying from academic texts, theoretical concepts and exploratory research or relevant field research and research from various websites. Then, the data was synthesized to create a questionnaire based on the conceptual framework of the research. Then, the questionnaire was created and presented to the experts, the content was verified and the experts' opinions were revised. The questionnaire was then used to try out 30 non-sample youth. Then correct the defect, analyze the data with the computer to calculate different statistics. In response to research, objectives and hypotheses, the statistics used in the research were descriptive statistics, ie percentage, mean, standard deviation, for descriptive data, single table data and inferential statistics. The statistics used were t-test and F-test with the significance level of $P = 0.05$ to test the hypothesis.

The findings were as follows: 1) Youth living in Nakornpathom Province had knowledge and understanding about the four bases of sympathy (Sangghahavattu 4) at the overall level was moderate. But when considering each item, it was found that the Article1 (charity; dana) was a generous sacrifice, sharing, helping each other. Young people have the most knowledge. In the Article3 (useful conduct; atthacariya) was the self-serving, and the solution to the problem of promoting ethics, the youth had the knowledge and understanding at lowest level. 2) The application of four bases of sympathy (Sangghahavattu 4) for Thai cultural promotion of the youth in Nakhon

Pathom was at moderate level, which was not in line with the assumptions. They were classified into four categories, namely, the youth were application of the four bases of sympathy (Sangghahavattu 4) for Thai cultural promotion. In the even and equal treatment (Samanattata), equality consisting in impartiality was to a way to get along with others and to behave consistently, not to take advantage of others for Thai cultural promotion at the highest level. But the young people are application of four bases of sympathy (Sangghahavattu 4) for Thai cultural promotion in the useful conduct (atthacariya), rendering services, and the solution to the problem of promoting ethics. It has been applied for Thai cultural promotion at lowest level. 3) The results of the hypothesis testing showed that personal factors, gender, age, and educational levels were different. It has been applied of the four bases of sympathy (Sangghahavattu 4) for Thai cultural promotion of the youth in Nakhon Pathom was not different which did not correspond to the assumptions set out.

Keywords : 1.Thai cultural promotion 2. Four bases of sympathy (Sangghahavattu 4)
3. Youth

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

“เยาวชนคืออนาคตของชาติ” จากคำกล่าวนี้ทำให้เห็นว่าเยาวชนนั้นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมากซึ่งเยาวชนควรที่จะเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้องเพื่อในภายภาคหน้าได้ช่วยนำพาประเทศชาติให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเยาวชนที่ดีควรตระหนักในคุณค่าของตนเอง ร่วมแรงร่วมใจ สามัคคีและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม **ตั้งในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ขออัญเชิญมาดังนี้¹**

เด็ก ๆ นอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้ว ยังต้องหัดทำการงานและทำความดีด้วย เพราะ “การทำงานจะช่วยให้มีความสามารถมีความขยันอดทนพึ่งตนเองได้ และการทำดีนั้นจะช่วยให้มีความสุขความเจริญทั้งป้องกันตนไม่ให้ตกต่ำ” พระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานให้มานี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความใฝ่การเรียนรู้และอดทนเพื่อที่จะได้พึ่งพาตนเองให้เจริญก้าวหน้าอีกทั้งต้องทำความดีควบคู่กันไปด้วย และยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)² ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะรัฐมนตรีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ข้อที่ 2.2 การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงเข้มแข็ง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2555 – 2559³ ในยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาสังคม แผนงานวิจัยที่ 8.14 การวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มคน โดยเฉพาะเยาวชนผู้พิการและผู้สูงอายุให้มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล⁴ นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิตข้อที่ 2.3.5 นโยบายความมั่นคงของชีวิตและสังคม และยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559⁵ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน ข้อที่ 1.1.6 ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันกับครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและสำนึกรักบ้านเกิด มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในหลักคำสอนทางศาสนา มีความพอเพียง มีสำนึกความเป็นพลเมือง มีวิถีประชาธิปไตย เคารพสิทธิผู้อื่น รู้จัก

¹ ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทพระราชทานเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2530

² แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559.

³ นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2555 – 2559.

⁴ คำแถลงการณ์นโยบายรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อวันที่ 23

⁵ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559

คิดอย่างมีเหตุมีเหตุผล มีจิตสาธารณะ รักสิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และประเทศชาติรวมถึงสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย⁶ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยุทธศาสตร์การวิจัย ข้อที่ 3 ที่ส่งเสริมการนำหลักธรรมเข้ามาแก้ปัญหา เศรษฐกิจ สังคม เพื่อให้เกิดความผาสุกขึ้นในสังคมตามปรัชญา “ความเป็นเลิศทางวิชาการ ตามแนวพระพุทธศาสนา”

จากแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความมุ่งมั่นในการที่จะพัฒนาเยาวชนในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านความฉลาดทางสติปัญญาและอารมณ์หรือแม้แต่การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเองเพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติโดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมไทยเพราะเนื่องจากสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรมและสังคมฐานความรู้ทำให้ประเทศไทยได้รับค่านิยมความเป็นสากลจากทางตะวันตกและตะวันออกมาใช้กับวิถีความเป็นไทย ทำให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมเลียนแบบของซีกโลกตะวันตกและมีความคิดที่เป็นอิสระเสรีซึ่งหากเยาวชนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์น้อยจะเกิดผลกระทบตามมา โดยเฉพาะการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยที่อาจจะลดลงและต่อไปภายภาคหน้าอาจจะไม่มีการสืบสานด้านวัฒนธรรมไทยต่อไปก็ได้ทำให้ส่งผลต่อสังคมและประเทศชาติ

ทั้งนี้ปัญหาการส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมไทยของเยาวชนได้มีมาแล้วในอดีตไปทั่วทุกภาคทุกจังหวัด แม้แต่จังหวัดนครปฐม ยังพบปัญหานี้เช่นกัน ปัญหาเหล่านี้ปัจจุบันยังพบอยู่และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะมีเพิ่มขึ้น ซึ่งสาเหตุหลักเกิดจากเยาวชนเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้ง่าย อีกทั้งเยาวชนในปัจจุบันใช้สื่อออนไลน์มากขึ้นทำให้เกิดการปลูกฝังวัฒนธรรมทางด้านตะวันตกและตะวันออกได้ง่ายและถ้าหากเยาวชนขาดความรู้ความเข้าใจแล้วจะทำให้ซึมซับค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เป็นสากลไปปฏิบัติจนเป็นความเคยชินจนทำให้ขาดการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยไปเลยก็เป็นไปได้ และหากปล่อยไว้โดยไม่ดำเนินการแก้ไขและป้องกันใด ๆ ปัญหาจะเพิ่มความรุนแรงและเกิดความซับซ้อนมากขึ้นยากต่อการแก้ไข

จากปัญหาความรุนแรงและผลกระทบอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยตรงกับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม อีกทั้งปัญหารวมทั้งผลกระทบก็ยังไม่ลดลง จึงทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม” โดยใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาแก้ปัญหาให้กับเยาวชนเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมไทยรวมถึงพัฒนาเยาวชนให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จะทำให้สังคมและประเทศชาติเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างแน่นอน

⁶แผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2556-2565)

2. โจทย์วิจัย

- 2.1 เยาวชนมีการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยได้มากน้อยเพียงไร
- 2.2 เยาวชนที่มีปัจจัยแตกต่างกันมีการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- 3.1 เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน
- 3.2 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างมีการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน
- 3.3 เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมในการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน
- 3.4 เพื่อนำรูปแบบกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน

4. สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

- 4.1 เยาวชนมีการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยน้อย
- 4.2 เยาวชนที่มีปัจจัยแตกต่างกันมีการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยแตกต่างกัน

5. นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Term Definition)

- 5.1 เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่อายุ 14 ปีบริบูรณ์ ถึง 18 ปีบริบูรณ์ทั้งเพศชายและหญิง และอาศัยอยู่จังหวัดนครปฐม⁷
- 5.2 การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ หมายถึง การที่เยาวชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมแสดงออกทางกายและวาจาที่แสดงออกในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่
 - 5.2.1 ทาน หมายถึง ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกัน
 - 5.2.2 ปิยวาจา หมายถึง การกล่าวคำสุภาพ น่าฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

⁷ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 673

5.2.3 อรรถจริยา หมายถึง การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้าน จริยธรรม

5.2.4 สมานัตตตา หมายถึง การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น

5.3 ปัจจัย หมายถึง เหตุหรือองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดตามมา ซึ่งในที่นี้ ได้แก่ เพศ อายุ และ ระดับการศึกษา

5.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหัตถุ 4 หมายถึง การที่เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักธรรมสังคหัตถุ 4

6. ขอบเขตการวิจัย (Scope of Research)

6.1 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14 – 18 ปี ที่อาศัยอยู่ใน อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐมจำนวน 300 คน และได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน

6.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดนครปฐม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเขียนรายงาน การวิจัยที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร

6.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2559 – 30 กันยายน 2560

6.4 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการวิจัยเฉพาะการนำหลักธรรมสังคหัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้าง วัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อรรถจริยา และ 4) สมานัตตตา รวมทั้งปัจจัย รูปแบบกิจกรรมและความคิดเห็น เป็นต้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย (Expected Result & Application)

7.1 ได้รูปแบบกิจกรรมการนำหลักธรรมสังคหัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของ เยาวชน

7.2 ได้แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน

7.3 ได้นำผลการวิจัยไปเผยแพร่สู่สังคมและชุมชนกลุ่มเป้าหมาย

7.4 ได้ข้อมูลที่น่าไปต่อยอดการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของเยาวชนต่อไป

8. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

8.1 กระทรวงมหาดไทย

8.2 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

8.3 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม

8.4 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

8.5 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

8.6 โรงเรียนระดับประถม - ระดับอุดมศึกษาพื้นที่จังหวัดนครปฐม และจังหวัดอื่นๆทั่วประเทศ

8.7 สมาคม มูลนิธิ และ NGO

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งจากเว็บไซต์ ตลอดจนสอบถามผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เพื่อนำมาเป็นยุทธวิธีในการตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งมีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4
2. แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม
4. ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ
5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
6. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
7. สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. สรุปกรอบแนวความคิด

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4

1.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)⁸ ได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ 4 คือหลักธรรม ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ให้มีความสามัคคีกันประกอบด้วย

1. ทาน ให้ปัน คือ ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ หุ่น หรือ ทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่กัน คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนชวยช่วยเหลือกิจการต่างๆบำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

⁸ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมบุญชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ 82,(กรุงเทพมหานคร บริษัทพิมพ์สวย จำกัด 2550, หน้า 25..

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกับต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึงหลักการบริหารคนว่า การบริหารคนนี้มีสิ่งลึกลับอีกอย่างหนึ่ง คือ เครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ เราไว้ใจเขา เรารักเขา เราหวังดีต่อเขา อย่างนี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ คงได้ยินได้ฟังมาแล้วจากหนังสือธรรมะทั่ว ๆ ไป เรื่อง สังคหวัตถุ

- การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

- การพูดจาไพเราะ

- การบำเพ็ญประโยชน์

- การทำตัวให้เป็นเกลอ หรือ เป็นเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นนายหรือเรียกว่าความงดงามในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นเครื่องหวงเหนี่ยวให้เกิดความร่วมมือกันได้

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงตรัสไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 21 ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการนี้ สังคหวัตถุ 4 ประการ อะไรบ้าง คือ

1. ทาน (การให้)

2. เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก)

3. อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)

4. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล

ทาน เปยยวัชชะ อตถจริยาในโลกนี้และสมานัตตตาในธรรมนั้นๆตามสมควร

สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปไว้ได้ฉะนั้น

ถ้าไม่พึงมีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดาก็ไม่พึงได้การนบถือหรือการบูชาเพราะบุตร

เป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความ เป็นใหญ่และเป็นผู้นำสรรเสริญ

- การทำตัวให้เป็นเกลอ หรือ เป็นเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นนายหรือเรียกว่าความงดงามในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นเครื่องหวงเหนี่ยวให้เกิดความร่วมมือกันได้

พระมหาบุญเพียร ปุณฺณวิริโย ได้ให้ความหมายว่า สังคหวัตถุ 4 คือ ข้อปฏิบัติสำหรับการ สงเคราะห์ซึ่งกันและกัน

1) ทาน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปัน มีน้ำใจต่อกันและกัน ได้แก่ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปัน ความสุขให้แก่กันและกัน ทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของ และแบ่งปันน้ำใจบุคคลในครอบครัว ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ใช้สอยหรือบริโภคสิ่งของแต่เพียงผู้เดียว

2) ปิยวาจา การพูดจากันด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน พูดด้วยจิตที่ปรารถนา รู้จักกาลเวลาในการพูดอย่างเหมาะสม และรู้จักการใช้คำพูด ไม่ใช่วาจาหกล้างเชือดเฉือนจิตใจของผู้อื่น หรือวาจาที่เป็นคำหยาบคาย กระทบกระเทือน ดุด่าเสียดสี อันจะก่อให้เกิดการขัดใจกันในครอบครัวได้

3) อุตถจริยา การช่วยเหลือ บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ได้แก่การสงเคราะห์เกื้อกูลกันของบุคคลในครอบครัว เช่น การช่วยเหลือการงาน แบ่งเบาภาระของกันและกัน

4) สมานัตตตา การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพ บทบาท หน้าที่ของตน โดยวางตนเสมอต้นเสมอปลาย สามารถเข้ากับผู้อื่นได้

จากแนวคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ประกอบไปด้วย

1. ทาน คือ ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัย สี่ ทุน หรือทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนการให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2. ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพ น่าฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้เกิดความรักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อุตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม รวมถึงการร่วมกันช่วยแก้ปัญหาและช่วยปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

4. สมานัตตตา คือ การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น สามารถเข้ากับผู้อื่นได้

และหลักสังคหวัตถุ 4 นี้ยังเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวให้เกิดความรักกัน ร่วมมือกัน สามารถนำไปบริหารคนและพัฒนาตนเองได้อย่างดี

2. แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

2.1 ความหมายของเยาวชน

เยาวชน ตามความหมายของ กรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานคณะกรรมการเยาวชนแห่งชาติ หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับ UNICEF⁹ ที่กำหนดในช่วงอายุประมาณ 15-24 ปี ส่วนกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งใกล้ชิดโดยตรงกับเยาวชนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งเงื่อนไขในการเป็นสมาชิกจะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 10-35 ปี ทั้งชายและหญิงซึ่งเป็นผู้รับช่วงความรับผิดชอบจากผู้ใหญ่ ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2537 ได้กล่าวไว้ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งให้ความหมายของเยาวชนไว้ว่า “เยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุ 15 -25 ปี” และใน

⁹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541

พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดความหมายว่า “เยาวชน คือ บุคคลซึ่งมีอายุไม่เกิน 25 ปี”

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่ เป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส¹⁰

จากที่ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า เยาวชนหมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี ทั้งชายและหญิง และไม่ใช่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส

ปทานิ ฐิตวิวัฒนา¹¹ ได้กล่าวว่า เยาวชนเป็นพลังสำคัญที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากได้รับการชี้แนะ และปลูกฝังอุดมการณ์ต่างๆ ก็จะมีบทบาทตามความคาดหวังที่พึงปฏิบัติต่อบทบาทของเยาวชน แบ่งได้ 7 ประการ ดังนี้

1. เยาวชนไทยมีบทบาทเป็นสมาชิกของครอบครัว ซึ่งต้องมีการปลูกฝังให้รู้จักบทบาทของตนในครอบครัว และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ทั้งในยามสงบและยามสงคราม
2. เยาวชนไทยเป็นกำลังการปกป้องรักษาบ้านเมือง โดยต้องฝึกอบรมให้มีวินัยและความรู้ลึกในเรื่องชาตินิยม
3. เยาวชนไทยเป็นพลังในทางเศรษฐกิจ ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นการผลิตที่พอเพียงกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยใช้การศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญ
4. เยาวชนไทยเป็นพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ต้องพัฒนาให้เหมาะสมทั้งในคุณภาพและปริมาณ โดยใช้การศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน
5. เยาวชนไทยเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมทั้งด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทย และการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของสังคมในอนาคต โดยการเรียนตามหลักสูตร กีฬา ศิลปวัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์
6. เยาวชนไทยเป็นผู้รับและผู้ดำเนินการการพัฒนาด้วย หากได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า
7. เยาวชนต้องมีความรู้มีสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรมและวัฒนธรรม มีพละนาถมัยที่สมบูรณ มีทักษะในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

¹⁰ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 673

¹¹ อ่างอิงใน เสกสันต ศิริวรรณ. (2553). ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น. สารนิพน กศ.ม, (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

นางลักษณ์ เทพสวัสดิ์¹² ได้กล่าวถึงบทบาทของเยาวชนในการพัฒนาสังคมไทย ไว้ดังนี้ เยาวชน คนหนุ่มสาว โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก โดยสามารถเข้ามามีส่วนร่วมดังนี้

1. ศึกษาหลักการสำคัญๆ ของการบริหารบ้านเมือง องค์กรต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานตามความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ ความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์กรต่าง ๆ ในการศึกษา นั้นจำเป็นต้องศึกษาจากตำราจากครูอาจารย์ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ให้ถูกต้อง รวมทั้งคิดหาแนวทางในการที่จะวางแผนเพื่อพัฒนาบทบาทของคนที่ทำได้
2. เคารพกฎหมาย ระเบียบแบบแผน ที่ถูกต้องของสังคมและปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม
3. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ได้มีความรู้ความสามารถที่แท้จริง เพื่อจะได้ช่วยกันรับใช้สังคม ประเทศชาติบ้านเมือง
4. ควรต้องศึกษาพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ในสังคมตามแนวทางที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาเฉพาะหน้า หรือปัญหาที่ติดตามมาในอนาคต เมื่อศึกษาได้ข้อมูลที่ถูกต้องแล้วก็ประมวลเป็นเรื่องราวเสนอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหา นั้น ๆ เพื่อการวางแผนปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาสังคมต่อไป
5. ควรร่วมมือประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อพัฒนาสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามว่างจากการศึกษาเล่าเรียน เช่น อาจจัดตั้งชมรม กิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาเพื่อฝึกฝนให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ ช่วยกันแก้ปัญหาสังคมในวิถีทางที่ถูกต้อง
6. ต้องช่วยกันแก้ไขค่านิยมในสังคมไทยเสียใหม่ คือ ต้องนิยมคนดี นิยมคนที่ตั้งใจพัฒนาสังคม และประเทศชาติไม่นิยมยกย่องคนเด่น คนร่ำรวย และคนได้ลาภยศมาในทางมิชอบ

สมพร เทพลีธา ได้กล่าวถึงบทบาทของเยาวชนควรมีดังต่อไปนี้

1. บทบาทต่อตนเอง คือเป็นผู้ไม่พัฒนาอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสุขความสำเร็จการมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า
2. บทบาทต่อผู้อื่น เยาวชนควรมีความเคารพเชื่อฟังและมีความกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ผู้มีพระคุณ คบเพื่อนที่ดีทำตนเป็นมิตรที่ดีของเพื่อน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
3. บทบาทต่อสังคม เยาวชนควรมีส่วนช่วยในการสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากผู้ด้อยโอกาสช่วยในการแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ช่วยในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ช่วยในการพัฒนาสังคม เช่น พัฒนาชุมชนเมือง ชุมชนชนบท

¹²เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

4. บทบาทต่อสถาบันชาติ เยาวชนควรร่วมกันในการรักษาและส่งเสริมสถาบันชาติให้มีความมั่นคงเข้มแข็ง ส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ

5. บทบาทต่อสถาบันศาสนา เยาวชนควรช่วยกันในการรักษาและส่งเสริมสถาบันศาสนา ซึ่งเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของคน

6. บทบาทต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เยาวชนควรมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เทิดทูนและรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มั่นคงสถิตสถาพรตลอดไป¹³

เสกสรรค์ ศิริวรรณ¹⁴ วิจารณ์ว่าสำคัญ เพราะเป็นหัวใจของชีวิตมนุษย์ เนื่องจากเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงและโดยสภาพทั่วไป วัยรุ่นมักจะละเลยต่อศาสนา เพราะชีวิตของเขากำลังสนุกสนานโลดโผนการพาตัวเขาศึกษาธรรม หรือปฏิบัติทางศาสนาจึงเป็นการฝืนจากความต้องการของเขา การที่เราจะใช้เวลาเป็นเครื่องช่วยในการแก้ปัญหาของวัยรุ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักของศีล ซึ่งถือเป็นขั้นแรกในการขัดเกลาจิตใจ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของวัยรุ่น ให้เป็นไปตามทางที่ถูกต้อง

บุพนา จิมานัง, โสวิทย์ บำรุงภักดี, วิทยา ทองดี และนิรันดร์ เลิศวีรพล¹⁵ เห็นว่าควรมีการวิจัยศึกษาเรื่องศีลที่เป็นพื้นฐานของสังคมไทยโดยเฉพาะเยาวชน เพราะศีลมีลักษณะเด่นที่สุดคือการฝึกความประพฤติให้มีความพร้อมในการใช้งาน เยาวชนซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบหรือสืบทอดทางสังคมไทยให้ดำเนินไปในทิศทางที่พึงประสงค์

จากแนวคิดที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นสรุปได้ว่า เยาวชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมและเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นกำลังสำคัญในการชี้แนะและปลูกฝังศีลธรรมให้แก่เยาวชนได้ทราบและเข้าใจในบทบาทที่ควรปฏิบัติจะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและประเทศชาติไปในทิศทางที่ดีขึ้น

¹³ http://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2551/agext_035_lnt_ch_2.pdf, ค้นเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2556.

¹⁴ เสกสรรค์ ศิริวรรณ, ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

¹⁵ บุพนา จิมานัง, โสวิทย์ บำรุงภักดี, วิทยา ทองดี และนิรันดร์ เลิศวีรพล, พฤติกรรมการรักษาศีลห้าของเด็กเยาวชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2550.

3. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม

3.1 คำจำกัดความของวัฒนธรรม

พระยาอนุมานราชธน¹⁶ ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับ พฤติกรรม วาจา ท่าทาง กิจกรรม และผลิตผลของกิจกรรมที่มนุษย์ในสังคมผลิตหรือปรับปรุงขึ้นจากธรรมชาติ ในพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 หมายถึงลักษณะที่แสดงความจริงใจองงาม ความเป็นระเบียบอันดีงาม ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

อารง สุทธาศาสน์¹⁷ กล่าวว่า วัฒนธรรมในความหมายโดยทั่วไปคือ แนวทางการดำรงชีวิตของสังคม หรือของกลุ่มแต่ละกลุ่มที่สืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งอย่างไม่ขาดสาย วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แต่ละสังคมถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นแบบฉบับของชีวิตซึ่งคนส่วนมากหวงแหนและปกป้องรักษา

ดำรง ฐานดี¹⁸ ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมว่า ทุกสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นยอมรับนับถือและปฏิบัติตาม รวมทั้งเก็บสะสมและถ่ายทอดวิธีการประพฤติปฏิบัตินั้นต่อไปยังลูกหลานด้วยวัฒนธรรมจึงเป็นชื่อสำหรับสัมฤทธิ์ผลที่เด่นชัดทั้งหมดของกลุ่มมนุษย์ รวมถึงทั้งหลายเหล่านี้ เช่น ภาษา การทำเครื่องมือ อุตสาหกรรม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย ศีลธรรมและศาสนา รวมถึงอุปกรณ์ที่เป็นวัตถุ หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งแสดงรูปแบบแห่งสัมฤทธิ์ผลทางวัฒนธรรม และทำให้ลักษณะวัฒนธรรมทางปัญญาสามารถยังผลเป็นประโยชน์ใช้สอยได้ เช่น อาคาร เครื่องมือ เครื่องจักรกลเครื่องมือสื่อสาร ศิลปวัตถุ ฯลฯ

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน¹⁹ ได้นิยามคำว่า วัฒนธรรมหมายถึง สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ

¹⁶ อนุมานราชธน, พระยา. 2515. วัฒนธรรมเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : การศาสนา.

¹⁷ อารง สุทธาศาสน์. 2519. ปัญหาความขัดแย้งในสังคมจังหวัดภาคใต้. กรุงเทพฯ : ประชาพิทักษ์.

¹⁸ ดำรงศ์ ฐานดี. 2520. มานุษยวิทยาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

¹⁹ ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

3.2 ประเภทของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) ซึ่งเกิดจากความคิดของมนุษย์ เช่น อาคาร บ้านเรือน สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ศิลปกรรมประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งใช้เป็นประจำทุกวัน

2. วัฒนธรรมทางจิตใจหรือที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non Material Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและกิริยามารยาท

ณรงค์ เส็งประชา²⁰ ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมมี 2 ประเภท คือ ประการแรก วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น เครื่องใช้ในครัวเรือน อาคารบ้านเรือน ยานพาหนะ ฯลฯ ประการที่สอง ได้แก่ วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ หมายถึง แบบแผนในการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศีลธรรม วิธีการกระทำ ฯลฯ

ส่วนประดิษฐ์ มัชฌิมา²¹ ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ วัฒนธรรมทางความคิดหรือความเชื่อถือ หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเชื่อถือหรือความรู้สึกนึกคิดของสังคม ซึ่งอาจจะถูกหรือผิดก็ได้ เช่น ความจริงทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา นิยายโบราณ วรรณคดี การเชื่อโชคลาง ภาษิต ฯลฯ วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี คือระเบียบแบบแผนหรือประเพณีที่บุคคลในสังคมยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน เช่น ระเบียบประเพณี จารีตกฎหมาย ฯลฯ วัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึง สิ่งของหรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ มีหรือครอบครองเพื่อประโยชน์ของสังคม

จุมพล หนิมพานิช²² ได้อธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมเพิ่มเติมว่าวัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ทั้งหลาย วัฒนธรรมทางสังคม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติปฏิบัติตามมารยาททางสังคม วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับจิตใจและศีลธรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

²⁰ ณรงค์ เส็งประชา. 2524. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

²¹ ประดิษฐ์ มัชฌิมา. 2522. **สังคมวิทยาชนบท**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

²² จุมพล หนิมพานิช. 2526. **วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วราคม ทีสุภะ²³ ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 4 ประเภท คือ คติธรรมเป็นวัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับหลักการดำเนินชีวิต ได้แก่ คติพจน์ คำสุภาสิต ตลอดจนศาสนสุภาสิตเนติธรรม เป็นวัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับกฎระเบียบปฏิบัติ ตวับทกฏหมาย วัตถุประสงค์ เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสธรรมเป็นวัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ การปฏิบัติ การอยู่ร่วมกัน เช่น มารยาททางสังคม มารยาทในการรับประทานอาหารมารยาทในการไปงานศพ มารยาทในการเข้าฟังการปาฐกถา และการอภิปราย

งามพิศ สัตย์สงวน²⁴ ได้แบ่งวัฒนธรรมประเภทนี้ออกเป็น 5 ประเภทย่อย ได้แก่

1. สถาบันสังคม อันได้แก่ สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองการศึกษา ศาสนา การแพทย์และสาธารณสุข เป็นต้น

2. วัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับการควบคุมทางสังคม คือวัฒนธรรมที่ช่วยทำให้เกิดระเบียบในสังคม ซึ่งบางอย่างจะเป็นการควบคุมอย่างเป็นทางการ และบางอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 5 ประเภทย่อย คือ

2.1 ศาสนา ซึ่งในหลักศาสนาจะมีข้อห้ามต่าง ๆ เช่น การห้ามลักทรัพย์ ห้ามดื่มของมึนเมา ศาสนาจึงช่วยควบคุมทางสังคมได้

2.2 ความเชื่อทางสังคม คือ ระบบความคิดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นของคนจำนวนมากในสังคม เช่นในสังคมไทยคนจำนวนมากเชื่อเรื่องนรก สวรรค์ บุญ บาป การทำบุญและโลกหน้า

2.3 ค่านิยม คือ มาตรฐานที่ใช้วัดว่าสิ่งใดมีค่าในสังคมบ้าง เมื่อสิ่งใดมีค่า คนก็อยากมี อยากเป็น อยากได้ ความเชื่อในค่านิยมของสังคมทำให้สังคมเกิดความมีระเบียบขึ้นได้

2.4 ประเพณีต่าง ๆ แต่ละสังคมมีประเพณีต่าง ๆ ที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน เมื่อคนทำตามประเพณี จะทำให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคมขึ้นได้

2.5 กฎหมาย คือ การควบคุมสังคมโดยตรง และทำให้เกิดความมีระเบียบขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดี

3. ศิลปะ หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงานในด้านต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ทัศนกรรม ดนตรี การละคร นาฏศิลป์และวรรณกรรม เป็นต้น

²³ วราคม ทีสุภะ. 2524. **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

²⁴ งามพิศ สัตย์สงวน. 2543. **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : รามการพิมพ์.

4. ภาษา คือ ระบบสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารติดต่อกัน ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน รวมทั้งกิริยาท่าทางต่างๆ

5. พิธีกรรม วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมมนุษย์ ที่ได้จัดสรรขึ้นเพื่อใช้ในการดำรงอยู่ สามารถจำแนกได้เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นวัฒนธรรมที่ก่อประโยชน์ในด้านความสะดวกสบายทางกาย อันได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ส่วนวัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเครื่องที่ก่อให้เกิด ความสุขทางใจ อันได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม ศีลธรรม เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้ต่างก็หล่อมล้ากันอยู่ แยกแยกไม่ขาดจากกัน และในสังคมหนึ่ง ๆ ก็จะมีวัฒนธรรมทั้งสองในลักษณะที่สมดุลกัน

จากการแบ่งเนื้อหาของวัฒนธรรมดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นไม่ว่าจะอาศัยหลักการแบ่งออกมาในรูปแบบใดก็ตามวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ก็คือวัฒนธรรมทางวัตถุ ซึ่งเกิดจากความคิดของมนุษย์ เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ศิลปกรรมประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งใช้เป็นประจำทุกวัน และวัฒนธรรมทางจิตใจหรือไม่เกี่ยวกับวัตถุ ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อขนบธรรมเนียม ประเพณี และกิริยามารยาท

3.3 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลง (Change) หมายถึง ความแตกต่างที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่งขององค์กรหนึ่งซึ่งยังคงตัวอยู่ได้ ในปัจจุบันไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าทุกสิ่งในโลกนี้ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีสภาพมั่นคง หากแต่ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สังคมและวัฒนธรรมก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ไม่มีสังคมและวัฒนธรรมใดหยุดอยู่กับที่ โดยแท้จริงตลอดเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเสมออันเป็นลักษณะธรรมดาของสังคมมนุษย์²⁵

หากพิจารณาถึงความหมายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอาจเกิดขึ้นได้จากความสัมพันธ์ทางสังคมในแต่ละเรื่อง อาจเกิดขึ้นในส่วนย่อยหรือส่วนใหญ่ของความสัมพันธ์ทางสังคมก็ได้หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ไม่ว่าจะการเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยหรือใหญ่โตเพียงไรก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ทั้งสิ้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนของการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มใดกลุ่ม

²⁵ สนิท สมัครการ. (2545). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

หนึ่งย่อมจะมีวิถีชีวิตเป็นของตนเอง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น ในทางปฏิบัติแล้วยากที่จะแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เพราะหากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ท้ายที่สุดการเปลี่ยนแปลงผลกระทบถึงสองลักษณะดังกล่าวเสมอ ในสังคมเมืองนั้น ภาวะความแออัดเพิ่มขึ้นจนยากแก่การควบคุม ความเป็นสังคมเปิดที่ทำให้ติดต่อกับภายนอกได้อย่างสะดวกสบายนั้น เป็นผลให้คนได้แต่รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่หลากหลายภายนอกเข้ามาโดยไม่มีความรู้ความเข้าใจว่า สิ่งที่ได้รับเข้ามานั้นเหมาะสมหรือไม่กับบ้านเมืองของตนเข้ากันได้กับสิ่งที่มีมาแต่เดิมเพียงใด เมื่อไม่มีการ กลั่นกรองความขัดแย้งก็เกิดขึ้น การยึดมั่นถือมั่นในลักษณะการปกครองแบบประชาธิปไตยที่หยุดนิ่ง อย่างเป็นอุดมคติก็ดี นโยบายทางเศรษฐกิจทุนนิยมแบบเสรีที่เป็นการส่งออกของรัฐบาลก็ดี ล้วนเป็นสิ่งที่ชักจูงคนในสังคมรุ่นใหม่ให้หันไปเห็นความสำคัญทางวัตถุและความเป็นปัจเจกบุคคลตลอดเวลา ทำให้ สังคมมีความซับซ้อนทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้นจนยากแก่การควบคุมเกิดกลุ่มอาชีพกลุ่ม ผลประโยชน์ที่หลากหลายจนเป็นชนชั้นที่มีความแตกต่างกันมากมายโดยเฉพาะช่องว่างระหว่างคนรวย กับคนจน จนกล่าวได้ว่า ปัจจุบันผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจเท่านั้นที่มีอิทธิพลในเรื่องการเมืองการปกครอง ของประเทศ และการรักษาผลประโยชน์ส่วนตัวก็ดี หรือผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่มแต่ละเหล่าก็ดี มีผล นำไปสู่การละเมิดกฎหมายอยู่เนื่อง ๆ การเน้นในเรื่องอุตสาหกรรมทำให้เมืองมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายของประชากรจากภายนอกเข้ามา โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายของ พวกชาวนาในชนบทที่เข้ามาเป็นกรรมกรตามโรงงานอุตสาหกรรม กรรมกรทำงานก่อสร้าง ตลอดจนคนงานลูกจ้างด้านบริการต่าง ๆ นั้น ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมอย่างมากมาย อย่างเช่น ปัญหาชุมชน แออัด แหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาเรื่องการลักขโมย ปล้นจี้ ซึ่งรวมไปถึงปัญหาทางโสเภณีและการว่างงาน ด้วย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นำมาสู่ปัญหาของความไม่มั่นคงภายในที่เป็นส่วนรวม ถ้ามองให้กว้างกว่าเมือง ออกไปถึงบริเวณชานเมืองรอบนอกที่แต่เดิมเป็นชนบท ก็จะพบว่าหลายๆ แห่งที่เดียวที่เปลี่ยนแปลง จากสังคมชาวนามาเป็นสังคมกรรมกร เพราะผู้ที่เป็นชาวนาแต่ก่อนเคยมีที่ดินทำการเพาะปลูกด้วย ตนเองนั้น มีเป็นจำนวนมากที่ขายที่ดินให้กับนายทุนเพื่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม หรือไม่ก็เพื่อทำการ เพาะปลูกพืชไร่ในลักษณะที่เป็นเกษตรอุตสาหกรรม จึงต้องเปลี่ยนสภาพและฐานะตนเองเป็นกรรมกร รับจ้าง ทำงานให้กับกิจการทางอุตสาหกรรมเหล่านั้นนับเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากรูปแบบหนึ่ง มาสู่อีกรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งการปรับตัวเองเข้าสู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบใหม่นี้ไม่ใช่ของ ง่าย ผู้ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวอาจกลายเป็นคนยากจนที่มีความเสื่อมทางด้านจิตใจและศีลธรรมที่จะ นำไปสู่ปัญหาทางสังคมนานับประการได้

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึงผลงานทั้งหมดที่มนุษย์สร้างขึ้น นอกเหนือจากธรรมชาติ ดังนั้นวัฒนธรรมอาจเป็นได้ทั้งแนวคิด ทศนคติ มโนคติ ความรู้ ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดจากทั้งการเรียนรู้ของมนุษย์และการถ่ายทอดต่อกันมาของสังคม วัฒนธรรมจึงไม่เป็นเพียงวัตถุ ฉะนั้นสังคมที่ต่างกันย่อมมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน บุคคลอยู่ในวัฒนธรรมใดก็จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้น วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สังคมวัฒนธรรมจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประเทศและไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครดีกว่าของใคร

4. ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ

4.1 ทฤษฎีกลุ่มความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Theory)

ทฤษฎีกลุ่มนี้บางครั้งเรียกว่า กลุ่มปัญญานิยม มีความเชื่อว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ต้องใช้ประสาทสัมผัส (Sense) และใช้สติปัญญาเป็นตัววิเคราะห์ข้อมูล และเก็บสะสมประสบการณ์เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาใหม่ สำหรับกลุ่มแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ กลุ่มแนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ได้แก่

4.1.1 ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนที่เน้นวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรองได้อย่างสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถพึ่งพาตนเองได้ รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ช่วยพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม และนำความรู้ที่ได้รับไปบูรณาการในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามหลักการของทฤษฎีนี้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีมาก่อน นำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ที่พบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างใหม่ทางสติปัญญา (Kemil.1991); (Noddings.1990); (Von Glasserfeld.1991); (Henderson.1992) ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาทางปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้วิธีการแก้ปัญหา (Collaborative Constructivism) ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีวิธีคิดในการแก้ปัญหาไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ต้องเกิดจากความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาของตนเอง แนวคิดทฤษฎีนี้ มีรากฐานมาจากแนวคิดของนักจิตวิทยาการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ แนวคิดของฌอง เพียเจต์ (Jean Piaget) เรียกว่า Cognitive constructivism ที่เชื่อว่า ถ้าผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาแล้ว จะทำให้ผู้เรียนพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญาให้เข้าสู่ภาวะสมดุลโดยวิธีการดูดซึม ได้แก่ การรับข้อมูลใหม่จากสิ่งแวดล้อมเข้าไปไว้ในโครงสร้างทางปัญญา และปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา คือการเชื่อมโยงโครงสร้างทางปัญญาเดิม หรือความรู้เดิมที่มีมาก่อนกับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่งสร้าง

ความรู้ใหม่ขึ้นมาหรือเกิดการเรียนรู้ได้ ส่วนแนวคิดของวิกทอทสกี (Vygotsky) ได้เน้นบริบททางสังคม เรียกว่า Social constructivism เชื่อว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยผ่านทางกรมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กับ ผู้อื่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา สำหรับจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ Learning by doing ที่เชื่อว่าผู้เรียนต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับการกระทำ และผู้เรียนต้องมีการทำความเข้าใจความรู้ใหม่โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่ สัมผัสมาเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ อันเป็นความพยายามเชิงสังคม ก่อให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนที่เรียกว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่เน้นความสำคัญของการสร้างความรู้โดยกลุ่มคนในสังคม สำหรับแนวคิดของ บรูเนอร์ (Bruner) เห็นว่าประสบการณ์เดิมของผู้เรียนจะมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ และเชื่อว่า วุฒิภาวะอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโครงสร้างความรู้ใหม่ ต้องมีองค์ประกอบอื่นเกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาทางด้านภาษา และประสบการณ์เดิมเข้ามามีส่วนสำคัญในการเพิ่มความเจริญของกามทางสติปัญญา และแนวคิดของออสซูเบล (Ausubel) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่ได้กับโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ นำมาจัดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย แต่ถ้าผู้เรียนไม่สามารถนำสิ่งใหม่ไปสัมพันธ์กับความรู้เดิมได้ เรียกว่าเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มี ความหมาย หรือเรียนแบบท่องจำ²⁶

5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ความรู้ ความเข้าใจ คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์สิ่งที่ ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขาตามที่ ได้ให้ความหมายไว้ ได้ จำแนกความหมายระหว่างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อประโยชน์ในการสื่อความหมายไว้ ดังนี้²⁷

ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเน้นการจำ ไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ก็ตาม เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่าง

²⁶ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : เลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงาน.

²⁷ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542,) และ บลูม (Bloom, 1980 อ้างถึงใน ศิพล รื่นใจชน, 2549, หน้า 10)

ๆจนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยความรู้นี้อาจแยกออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง และความรู้เรื่องสากลเป็นต้น

ความเข้าใจ เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการสื่อความหมายโดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะ ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยการทำความเข้าใจนั้นอาจไม่มีผลสมบูรณ์เสมอไป สำหรับพฤติกรรมความเข้าใจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือการแปลความ การตีความ และการสรุป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้

ในแต่ละบุคคลต่างมีความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งต่าง ๆ มากน้อยไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจที่สำคัญซึ่งพอชิงตันและคาร์ล (Worthington & Grant, n.d.) ได้อธิบายเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนหรือระดับการเรียนของนักเรียนที่มีความสอดคล้องกันกล่าวคือพบว่ามีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาและองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา องค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจสังคมครอบครัว และการจูงใจ²⁸ และได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นซึ่งมีความสัมพันธ์กับความรู้ไว้ 2 ปัจจัย ที่มีลักษณะคล้ายกันดังนี้²⁹

5.1. ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

5.1.1 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออก เพราะจะทำให้บุคคลมีความรู้และมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล

5.1.2 ความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของบุคคล ในการยอมรับต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันออกไป

5.1.3 สถานภาพทางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่น และสังคม

5.1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและส่งผลต่อความคิดเห็น

²⁸ แสงจันทร์ โสภากาล, 2550, หน้า 15-16)

²⁹ สรรพวุฒิ พิพัฒพันธ์ พ.ต.ต. (2538, หน้า 13)

5.2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย

5.2.1 ครอบครัว หมายถึง การสะสมความรู้โดยตรง หรือทางอ้อมจากระเบียบ วิธีปฏิบัติ กฎเกณฑ์ และค่านิยมต่าง ๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติ และความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมนั้น

5.2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างมาก เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มหรือสังคมใดต้องยอมรับ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มและสังคมนั้น

5.2.3 สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล

สำหรับปัจจัยและแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ ความเข้าใจ แต่ละบุคคลจะมากหรือน้อย อยู่ที่ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมครอบครัวและการจูงใจ

5.3 ระดับความรู้ ความเข้าใจ

ระดับความรู้ ความเข้าใจ ของแต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการลำดับความสำคัญ ได้แบ่งระดับความรู้ความสามารถทางด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

5.3.1. ความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถในการจดจำ อาจจะได้จากการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือได้ฟัง ความรู้ในขั้นนี้ประกอบด้วยความจำกัด ความหมายข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า ความรู้นี้เป็นเรื่องราวของการจดจำได้หรือระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนและไม่ต้องใช้สมองมากนัก ดังนั้นการจำได้หรือระลึกได้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญทางจิตวิทยาและเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ ในการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ความคิดและความสามารถด้านสมองเพิ่มมากขึ้น

5.3.2. ความเข้าใจ (Comprehensive) เป็นพฤติกรรมขั้นต่อมาจากความรู้ ขั้นตอนนี้จะต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะในขั้นสูงจนถึงระดับของ “การสื่อความหมาย” ซึ่งอาจทำได้ทั้งที่เป็นการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ มักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับทราบข่าวสาร

ต่าง ๆ แล้ว โดยการฟัง เห็น อ่าน หรือเขียน ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสาร โดยใช้คำพูดของตนเองหรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดหรือใช้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนได้เช่นกัน

5.3.3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้นี้เป็นพฤติกรรมขั้นที่สาม ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้ว การนำความรู้ไปใช้นี้กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการแก้ปัญหาตนเอง ซึ่งมีอยู่ 6 ขั้นตอน และเมื่อนำมาพิจารณาจะเห็นว่าความเข้าใจในหลักทฤษฎีวิธีการต่าง ๆ จะถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

5.3.4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการช่วยแยกภาพรวมออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น อาจแบ่งเป็นชั้นย่อย ๆ ได้ 3 ชั้น ด้วยกัน 1) ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็นส่วน ๆ 2) ความสามารถในการเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ และ 3) ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยมากมาย

5.3.5. การสังเคราะห์ (Synthesis) คือ ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลาย ๆ ส่วนมารวมกันเข้าเป็นกรอบโครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้วการนำเอาประสบการณ์ในอดีตมารวมกันกับประสบการณ์ในปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผน เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือความคิดริเริ่ม จึงต้องมีความเข้าใจในการนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์มาประกอบ

5.3.6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นส่วนประกอบในการประเมินผล มาตรฐานนี้อาจจะอยู่ในทุกขั้นตอนของความสามารถหรือทักษะต่าง ๆ

ดังนั้นความหมายของความรู้และความเข้าใจในข้างต้นได้กล่าวถึงกระบวนการเกิดความรู้ นำไปสู่ความเข้าใจและนำไปใช้ โดยผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน โดยชี้ให้เห็นว่าความรู้เป็นขั้นตอนแรกในการที่สมองรับเอาข้อมูลเข้ามาเก็บไว้ในระบบความจำ จากนั้นขั้นตอนที่สองจึงเป็นเรื่องราวของความเข้าใจในความหมายของข้อมูลจากความรู้นั้นๆ จนถึงขั้น

ถ่ายทอดหรือสื่อความหมายออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ต่อไปได้ แล้วจึงมาถึงขั้นนำความรู้ ไปใช้จากความเข้าใจ ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลต่อไป จึงไม่สามารถแยกอธิบายเรื่องความรู้และความเข้าใจก่อนที่จะรู้ระดับความรู้

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เน้นการจำ การระลึกถึง โดยเริ่มจากการรวบรวมสาระต่าง ๆ ไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น และกลายเป็นความเข้าใจที่ออกมาทางการสื่อความหมายโดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะที่มีมา ซึ่งความเข้าใจแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การแปลความ การตีความ และการสรุป และระดับความรู้ความเข้าใจยังแบ่งได้เป็น 6 รูปแบบคือ

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถในการจดจำ
2. ความเข้าใจ (Comprehensive) ขั้นตอนนี้เป็นพฤติกรรมที่ต่อจากความรู้ต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะขั้นสูง แสดงออกมาในขั้นการสื่อสารการแสดงความคิดเห็นหรือสรุป
3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) ขั้นตอนนี้จะนำความเข้าใจในหลักทฤษฎีวิธีการต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา
4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการช่วยแยกภาพรวมออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลายๆ ส่วนมารวมกันเข้าเป็นโครงสร้างที่แน่ชัด
6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ

ซึ่งการสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนที่เน้นวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรองได้อย่างสร้างสรรค์

6. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

6.1 ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของรูปแบบทั้งในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปความหมายของรูปแบบที่นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไว้ได้ใน 4 ลักษณะกล่าวคือ

1) รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบจำลองที่เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กลงหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ³⁰

2) รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ³¹

3) รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือเกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการนั้นแตกต่างกันมาก เช่น เมืองในอุดมคติ เป็นต้น³²

4) รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำตรง (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability) แล้ว สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย³³

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองเสมือนจริงที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน มีลักษณะเป็นอุดมคติ ผ่านการทดสอบความแม่นยำตรงและความน่าเชื่อถือแล้ว

6.2 ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่าง ๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกันออกไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวน

³⁰ ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์, การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2540), หน้า 21-23.

³¹ อุทัย บุญประเสริฐ, หลักการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 31.

³² ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์, การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้, อ้างแล้ว.

³³ เรื่องเดียวกัน.

นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลดด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2) Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น รูปแบบการสอนของ Joyce and Weil (1985, p. 41) เป็นต้น

3) Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4) Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

Schwirian นักนิเวศวิทยาคนสำคัญได้แบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะพื้นที่และรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะของประชากรรูปแบบที่ใช้ในการอธิบายโดยพื้นที่นั้นมีจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis Model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของประชากรเมืองนั้น เป็นรูปแบบที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรเมืองต่าง ๆ เช่น Residential Segregation Model เป็นต้น³⁴

กล่าวโดยสรุป รูปแบบมีหลายประเภท เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็น รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ และรูปแบบที่นำเอา ตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

³⁴<https://www.gotoknow.org/posts/503317>.> (สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2559)

6.3 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988, p. 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (requirement) 4 ประการ คือ

- 1) รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (associative relationship)
- 2) รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
- 3) รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
- 4) รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างนวัตกรรมที่ค้นใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา³⁵

6.4 การพัฒนารูปแบบ

การพัฒนารูปแบบนี้้อาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้ว อาจแบ่งออก เป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบ (construct) และการหาความตรง (validity) ของรูปแบบ (Willer, 1967, p. 83) ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนี้ ๆ ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ ได้แก่

การพัฒนารูปซึ่งเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2535, หน้า 13) ซึ่งได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนารูปแบบและการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ในส่วนการพัฒนารูปแบบนี้ ดำเนินการโดยวิเคราะห์ลำดับในการทำวิทยานิพนธ์ หลักการเขียนรายงานการวิจัย จุดบกพร่องที่มักจะมีพบในการทำวิทยานิพนธ์ ฯลฯ แล้วนำองค์ประกอบเหล่านั้นมาสร้างเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ตามลำดับขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนที่ 2 นำรูปแบบดังกล่าวไปทดสอบและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ

การพัฒนารูปแบบอีกวิธีหนึ่งตามแนวทางการศึกษาของ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548, หน้า 92-93) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม การศึกษามีรายละเอียดในการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ

³⁵เรื่องเดียวกัน.

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ได้รับเลือกเป็นโครงการนำร่อง การวิจัยและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาสภาพจริงจากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ โดยการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมาสร้างเป็นรูปแบบจำลองระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแบบเลือกตอบ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการพัฒนารูปแบบระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการใช้รูปแบบจำลองจากขั้นตอนที่ 2 นำมาศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยเทคนิคเดลฟาย 3 รอบ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การและจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

ส่วน สมุทรร ชำนาญ (2546) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มุ่งศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับสภาพสังคมแบ่งการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วิธีการบริหารโรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นการพัฒนาารูปแบบบริหารสถานศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา³⁶

สรุปได้ว่า การสร้างรูปแบบ (model) นั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษา องค์ความรู้ (intensive knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมุติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสมและหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป ส่วนการพัฒนาแบบมีการดำเนินการเป็นสองตอนใหญ่ คือ การสร้างรูปแบบและการประเมินความเหมาะสมและการหาคุณภาพของรูปแบบ

7. สภาพพื้นที่ที่ทำการวิจัย

จังหวัดนครปฐมตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีนซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง โดยอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 13 องศา 45 ลิปดา 10 พิลิปดา เส้นลองจิจูดที่ 100 องศา 4 ลิปดา 28 พิลิปดา มีพื้นที่ 2,168.327 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,355,204 ไร่ เท่ากับ ร้อยละ 0.42 ของประเทศ และมีพื้นที่เป็นอันดับที่ 62 ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามเส้นทางถนนเพชรเกษม 56 กิโลเมตร หรือตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี 51 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟ 62 กิโลเมตร

พื้นที่จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 117 แห่ง แบ่งตามประเภทและอำนาจบริหารจัดการภายในท้องที่ได้เป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง เทศบาลตำบล 18 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 93 แห่ง

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น 7 อำเภอ ประกอบด้วย 106 ตำบล และ 933 หมู่บ้าน³⁷

1. อำเภอเมืองนครปฐมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 25 ตำบล 217 หมู่บ้าน ได้แก่
2. อำเภอกำแพงแสน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 ตำบล 204 หมู่บ้าน
3. อำเภอนครชัยศรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 24 ตำบล 108 หมู่บ้าน
4. อำเภอดอนตูม แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 ตำบล 69 หมู่บ้าน
5. อำเภอบางเลน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 ตำบล 180 หมู่บ้าน
6. อำเภอสสามพราน แบ่งการปกครองเป็น 16 ตำบล 137 หมู่บ้าน

³⁶เรื่องเดียวกัน.

³⁷ สารานุกรมเสรี จังหวัดนครปฐม

7. อำเภอฟุทธมณฑล แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 ตำบล 18 หมู่บ้าน

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบึงกาฬ เผยแพร่รายงานการวิจัยเรื่อง³⁸ การวิจัยสำรวจสภาวะการทางวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนจังหวัดบึงกาฬ ผลการการสำรวจพบว่า มีจุดเด่นและจุดด้อยจากการปฏิบัติ รวมทั้งความคิดเห็นของกลุ่มเด็กและเยาวชนและกลุ่มประชาชนที่ปรากฏในมิติทางวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ มิติครอบครัว พบว่า ความสัมพันธ์กันระหว่างเด็กและเยาวชนกับครอบครัวมีการปฏิบัติเป็นส่วนมาก คือ ครอบครัวทานข้าวเย็นร่วมกัน ส่วนประชาชนพบว่าส่วนมากใช้เวลาในการสื่อสารผ่านทางมือถือหรือ Facebook ส่วนกิจกรรมไปเยี่ยมผู้ใหญ่ ของเด็กและเยาวชนมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อยเช่นเดียวกับประชาชนมิติด้านสื่อ พบว่า เด็กและเยาวชนมีความสนใจและรับรู้สื่อผ่านโทรทัศน์ คือชอบดูละครและดูข่าวรายวันทางโทรทัศน์กันเป็นส่วนมาก สำหรับประชาชนพบว่าส่วนมากมีการใช้มือถือในชีวิตประจำวัน และดูข่าวรายวันทางโทรทัศน์ตามลำดับ ส่วนการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของเด็กและเยาวชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีน้อยมาก ส่วนประชาชนพบว่าการร่วมกิจกรรมกลุ่มที่สนใจ เช่น ดนตรี กีฬา ฯ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์มีน้อยมิติด้านศาสนา พบว่า เด็กและเยาวชนมีความเชื่อในการทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว เช่นเดียวกับประชาชน รองลงมาคือเด็กและเยาวชนมีความศรัทธาในศาสนาแห่งศาสนาของตัวเองและเชื่อว่าการเป็นคนดีได้จะต้องมีศาสนา สำหรับประชาชนมีความศรัทธาในหลักคำสอนของศาสนาตัวเอง แต่การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาในชีวิตประจำวัน เช่น สวดมนต์ ละหมาด ขอมพร มีการปฏิบัติกันน้อย มิติด้านเศรษฐกิจ พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนมากมีความภาคภูมิใจในอาชีพของครอบครัวเช่นเดียวกับประชาชน รองลงมาคือการศึกษา สำหรับเด็กและเยาวชน พบว่าการเรียนในระดับปริญญาเป็นการประกันการมีอาชีพที่มั่นคง และพบว่าเด็กและเยาวชนมีระเบียบวินัย คือ การไปโรงเรียนสายมีน้อย ส่วนประชาชน ตั้งใจที่จะสืบทอดอาชีพของครอบครัว และปัญหาารายรับไม่พอกับรายจ่ายมีค่อนข้างน้อย

³⁸ อ้างในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบึงกาฬ www.mculture-province.go.th/buengkan ค้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2558.

ดลใจ ถาวรวงศ์ ตันเจริญ และ ดร.จันทร์ชลี มาพุทธ³⁹ ศึกษาเรื่องกระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่าวิธีการและบทบาทที่สำคัญของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ 1. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาสถาบันศาสนาและสภาพแวดล้อมมีลักษณะร่วมของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีเหตุผล 2. สถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งทาง-ทางอ้อม 3. เยาวชนต้นแบบต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการเห็นคุณค่าของความดีงามและการมีบุคคลเป็นหลักยึดทางจิตใจ 4. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาสถาบันศาสนาและสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการ-พัฒนาคุณธรรม 8 ประการ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความขยัน ความประหยัดและมีน้ำใจ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และอ้อมใจ วงษ์มณ⁴⁰ ศึกษาเรื่องบทบาทสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมและค่านิยมของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่าบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการส่งเสริมวัฒนธรรมและค่านิยมมีสี่ด้านคือด้านการจัดหลักสูตรและการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อาจารย์และนักศึกษาเห็นด้วยว่าสถาบันอุดมศึกษาปฏิบัติทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการจัดหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภธรรม ด้านการส่งเสริมค่านิยมประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับชาติ ค่านิยมเกี่ยวกับสังคม และค่านิยมเกี่ยวกับตนเอง ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทั้งอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และโดยรวมปรากฏว่าค่านิยมได้รับอิทธิพลทางตรงจากกิจกรรมทางวัฒนธรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 68 ส่วนการจัดหลักสูตรและการสอนมีอิทธิพลทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรการบริการชุมชนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรมโดยรวม ร้อยละ 58.90 ส่วนวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการจัดหลักสูตรและการสอนมากที่สุดถึงร้อยละ

³⁹ดลใจ ถาวรวงศ์ ตันเจริญ และ ดร.จันทร์ชลี มาพุทธ, **กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา**, ดุษฎีนิพนธ์ สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

⁴⁰ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และอ้อมใจ วงษ์มณ, **บทบาทสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมและค่านิยมของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้**, ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2549.

37 รองลงมาเป็นอิทธิพลทางตรงจากการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 36 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการวิจัย โดยผ่านตัวแปรการบริการวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสำหรับบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการบริการวิชาการแก่ชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือการวิจัย ทั้งยังมีอิทธิพลทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนเนติธรรม ด้านคติธรรม และด้านวัตรธรรม ทำให้นักศึกษาเกิดคุณค่าทางวัฒนธรรมทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านวัตรธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

สุภางค์ จันทวานิช และคณะ⁴¹ ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัญหาจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีปัญหาจริยธรรมประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) มรดกทางวัฒนธรรมกับกระบวนการทำประเทศให้ทันสมัย 2) การสื่อสารและสื่อมวลชนยุคใหม่ 3) ศาสนา ความเชื่อและค่านิยม 4) มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม 5) การเมืองการปกครอง 6) ระบบอุดมศึกษาในตัวเองโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัญหาจริยธรรมที่มีผลกระทบต่ออุดมศึกษามีดังนี้ 1. อุดมศึกษาไม่มีนโยบายของตนเอง เป็นเครื่องมือของรัฐในเชิงเศรษฐกิจแทนจะรับใช้ส่วนใหญ่ และธุรกิจอุตสาหกรรมขาดการเน้นคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา และขาดความสัมพันธ์กับรากเหง้าเดิม 2. เทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้เกิดการเรียนการสอนทางไกล และการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา แต่การดำเนินการยังมุ่งการค้าและอยู่ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมจากต่างประเทศประชาชนและเยาวชนขาดความสามารถในการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารและความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ 3. อุดมศึกษามีได้มีบทบาทเท่าที่ควรในการธำรงศาสนาจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ บุคลากรที่มีอยู่ไม่พร้อมที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว 4. อุดมศึกษาได้เคยมีบทบาทในการผลักดันการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมแต่ก็ซบเซาลงไปในปัจจุบันจนเหลือน้อย การศึกษาเท่าที่เป็นอยู่ยังเน้นเรื่องพฤติกรรมนิยมมากเกินไป ขาดการเน้นคุณสมบัติอื่น ๆ รวมทั้งด้านสุนิยมและสุนทรีย์ภาพอุดมศึกษาอาจตกเป็นเครื่องมือ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไม่ถูกต้อง 5. ระบบราชการจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาน้อยลง ในขณะที่เดียวกันธุรกิจเอกชนก็จะเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรในสถาบันอุดมศึกษามากขึ้น โดยที่สถาบันอุดมศึกษาจะปรับตัวและดำเนินการตามความต้องการแรงงานขององค์กรธุรกิจ แต่ก็มีการจัด

⁴¹สุภางค์ จันทวานิช, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัญหาจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ : โครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาวทบวงมหาวิทยาลัย, 2531.

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าเดิม และด้วยความต้องการการจ้างงาน จึงทำให้บัณฑิตออกไปทำงานในชนบทมากขึ้น

สุธรรม อารีกุล⁴² ศึกษาเรื่องบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการปฏิบัติภารกิจด้าน ศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยมุ่งให้ความผสมกลมกลืนศิลปวัฒนธรรมไทยกับ นานาชาติ สถาบันฯ มุ่งในการอนุรักษ์และถ่ายทอดสังคัมวัฒนธรรมไทย ส่วนวิทยาลัยฯ มุ่งในการอนุ รัรักษังคัมวัฒนธรรมไทย ซึ่งทั้งสามระบบมีจุดเน้นที่คล้ายคลึงกันดังนี้ 1. มีนโยบายเป็นเอกภาพ มี เป้าหมายหลักของชาติเป็นเป้าหมายเดียวกัน เป้าหมายรองและภารกิจหลักในการผลิตกำลังคนที่ แตกต่างกัน 2. มีคลังแห่งความรู้และจุดเน้นแห่งการถ่ายทอดความรู้ที่แตกต่างกัน 3. มีหลักสูตรที่มีความ หลากหลายรับใช้สังคัมที่แตกต่างกัน แต่สามารถต่อเนื่องกันได้ 4. มีเครือข่ายเชื่อมโยงพึงพาอาศัย ทรัพยากรซึ่งกันและกันหรือใช้ร่วมกันได้

ดร. นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุลและคณะ⁴³ ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม ตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย มีจำนวน 3 กลุ่มปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านจิตลักษณะมี จำนวน 2 ปัจจัยย่อยคือ ความเชื่อของชาวไทยพวน และค่านิยมของชาวไทยพวน ปัจจัยด้าน สถานการณ์ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ มีจำนวน 6 ปัจจัยย่อยคือ วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยพวน บรรทัด ฐานทางสังคัมของชาวไทยพวน ประเพณีของชาวไทยพวน วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การพัฒนาทาง เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชนชาวไทยพวน ปัจจัยด้านจิตลักษณะตาม สถานการณ์ มีจำนวน 1 ปัจจัยย่อยคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย และ พฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงผล มีจำนวน 6 ปัจจัยย่อย คือ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การพัฒนารูปแบบ การส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน คือ การส่งเสริมปัจจัยเชิงเหตุที่

⁴²สุธรรม อารีกุล, บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการปฏิบัติภารกิจด้าน ศิลปวัฒนธรรม. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2541.

⁴³ ดร. นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุลและคณะ, การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยม และวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557.

เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนอย่างยั่งยืนจำนวน 3 กลุ่มปัจจัย เพื่อนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยพวนอย่างต่อเนื่องยั่งยืนต่อไป

พรกมล ชูบุญกุลพงษ์⁴⁴ ศึกษาเรื่องการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลาเยาวยชนและครอบครัวกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1. การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลาเยาวยชนและครอบครัวกลางโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านทาน ด้านสมานัตตตา ด้านปิยวาจา และด้านอรรถจริยา 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลาเยาวยชนและครอบครัวกลาง โดยแจกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ให้บริการ 3. ปัญหาอุปสรรคการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลาเยาวยชนและครอบครัวกลาง ปัญหาที่สำคัญได้แก่ องค์กรขาดบุคลากรที่มีจิตสำนึกในการให้บริการ ขาดการติดต่อประสานงานที่ดี ขาดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ขาดความรู้ ความสามารถ ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4. ข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ไขปัญหาข้างต้น ได้แก่ องค์กรควรปลูกฝังบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการให้บริการ มีการบริการประชาชนในเชิงรุก พัฒนาให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ควรเข้าไปรับรู้ปัญหาจากประชาชนโดยตรงเพื่อนามาจัดทำเป็นแผนพัฒนาองค์กร

จากผลงานวิจัยต่างๆที่กล่าวมาแล้วสรุปในภาพรวมได้ว่า การส่งเสริมให้เยาวยชนไทยได้รู้จักและซึมซับกับวัฒนธรรมไทยนั้น จะเห็นว่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถานศึกษา ต่างก็มีนโยบายในการที่จะปลูกฝังให้เยาวยชนได้รับวัฒนธรรมไทยไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และรักษาไว้ให้ได้อย่างยั่งยืนรวมถึงมีความสามารถที่จะถ่ายทอดต่อไปยังรุ่นหลังได้อีก เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทยที่ยาวนานสืบไป

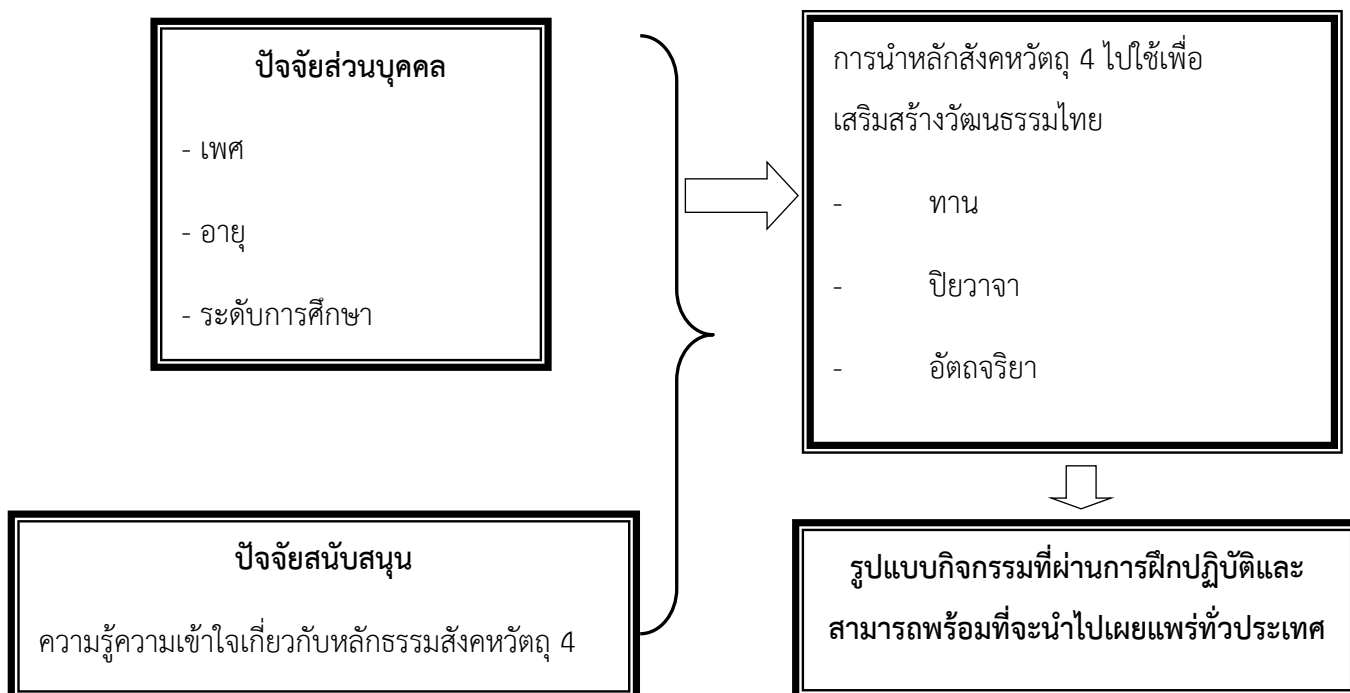
⁴⁴ พรกมล ชูบุญกุลพงษ์, การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลาเยาวยชนและครอบครัวกลาง, พุทธศาสนมหาบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.

9. สรุปกรอบแนวความคิด

จากการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งได้สอบถามผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยกำหนดเป็นกรอบแนวความคิด (Conceptual Framework) ของโครงการวิจัยโดยกำหนดเป็นตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent variables)

ตัวแปรตาม (Dependent variables)

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยแบบผสม (Mixed Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษา
2. เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บเครื่องมือ
5. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และสถานที่เก็บข้อมูล
6. การวัดค่าตัวแปร
7. การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
9. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
10. การจัดทำรูปแบบกิจกรรม
11. การนำรูปแบบกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติ

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14-18 ปี ทั้งชายและหญิงที่อาศัยอยู่ใน จังหวัดนครปฐม

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม และคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน

1.3 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากประชากรมีจำนวนมากจึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคหรือการสุ่มความน่าจะเป็น (Probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage-Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

จังหวัดนครปฐม มีทั้งหมด 6 อำเภอ
 ในแต่ละอำเภอสุ่มมา 2 ตำบล ได้ 12 ตำบล
 ในแต่ละตำบลสุ่มมา 25 ครัวเรือน ได้ 300 ครัวเรือน
 ในแต่ละครัวเรือนสุ่มมา 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน
 เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ดำเนินการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face-to-face) กับครูผู้สอนวิชาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยในสถานศึกษาจำนวน 2 คน และพระภิกษุสงฆ์จำนวน 1 รูป โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. การสร้างเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันสร้างเครื่องมือดังกล่าวโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

3.2 ยกร่างเครื่องมือวิจัยเพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยใช้คำถามเปิด (Open-ended Question) ซึ่งมีทั้งคำถามประเภท ใช่, ไม่ใช่ และคำถามประมาณค่า (Value Scale) เป็น 4 ระดับ พร้อมทั้งให้คะแนนดังนี้

ระดับ 4	หมายถึง	ทุกครั้ง
ระดับ 3	หมายถึง	ครั้งเว้นครั้ง
ระดับ 2	หมายถึง	นาน ๆ ครั้ง
ระดับ 1	หมายถึง	ไม่ปฏิบัติ

ส่วนที่เป็นคำถามเปิด (Open-ended Question) เป็นคำถามที่ตั้งไว้แล้ววันที่วางไว้ให้เติมคำถามในช่องว่าง

3.3 สร้างข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการ

3.4 นำเครื่องมือทั้งหมดให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาจำนวน 3 คน

3.5 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ

3.6 นำแบบสอบถามไป Try Out กับเยาวชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครจำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.894

3.7 นำข้อบกพร่องที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

4. การเก็บเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 ขอหนังสือจากรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยได้เดินทางไปปรึกษาในการกำหนดเวลาและสถานที่เก็บข้อมูล

5. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และสถานที่เก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจาก

5.1 สถานที่ทำการทดลอง ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร

5.2 สถานที่เก็บข้อมูล ได้แก่ จังหวัดนครปฐม

6. การวัดค่าตัวแปร

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่เป็นนามธรรม คือความรู้และพฤติกรรมจำเป็นต้องกำหนดค่าเพื่อเป็นประโยชน์ในการแปลความหมายไว้ดังนี้

มาก	มีคะแนน	3.01 - 4.00
ปานกลาง	มีคะแนน	2.01 - 3.00
น้อย	มีคะแนน	1.00 - 2.00

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ในการตอบโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์ และสมมติฐาน

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

มีสถิติที่ใช้ 2 ประเภท

8.1 สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไปที่เป็นตารางเดียว

8.2 สถิติอนุมาน ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ t-test และ F-test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติระดับ $P = 0.05$ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

9. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไขการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนจังหวัดนครปฐม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

10. การจัดทำรูปแบบกิจกรรม

ผู้วิจัยได้รวบรวมผลของการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำรูปแบบกิจกรรม คือรูปแบบการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน เพื่อนำไปแจกจ่ายให้กับหน่วยงานที่นำไปใช้ประโยชน์ทั้งภาครัฐและเอกชน

11. การนำรูปแบบกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบกิจกรรมการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนกับเยาวชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 4 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างในการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน 3) เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมในการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน และ 4) เพื่อนำรูปแบบกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน ซึ่งได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากเยาวชนจำนวน 300 คน โดยได้สร้างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วได้นำไป Try-Out กับเยาวชนจำนวน 30 คน ซึ่งมีได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามได้ จำนวน 300 ตัวอย่าง แล้วผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม R เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ มาตอบโจทย์วิจัย ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 3 การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างในการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 6 ผลการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชากรที่วิจัยได้แก่ เยาวชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีข้อมูลทั่วไปที่ได้จากการวิจัยมีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 จำนวน ร้อยละ เพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	132	44.0
หญิง	168	56.0
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 1.1 พบว่า เยาวชนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.0 ส่วนที่เป็นเพศชายมีร้อยละ 44.0 คน

ตารางที่ 1.2 จำนวน ร้อยละ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
15-16 ปี	9	3.0
17-18 ปี	291	97.0
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 1.2 พบว่า เยาวชนที่ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 17-18 ปี ร้อยละ 97.0 อายุ 15-16 ปี ร้อยละ 3.0

ตารางที่ 1.3 จำนวน ร้อยละ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	7	2.3
มัธยมศึกษา	256	85.3
อนุปริญาตรี	35	11.7
ปริญาตรีขึ้นไป	2	0.7
รวม	300	100.0

จากตารางที่ 1.3 พบว่า เยาวชนที่ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 85.3 รองลงมาระดับอนุปริญาตรี ร้อยละ 11.7 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 2.3 และระดับปริญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม
ไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐมผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปิด (Close-ended Question) ผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชน

ข้อที่	ข้อความ	รู้		ไม่รู้		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	สังคหวัตถุ 4 คือหลักธรรมที่ประสานหมู่ชนไว้ให้มีความสามัคคีกัน	270	90.0	30	10.0	300	100.0
2	ทาน คือการให้อภัยแก่กันและกัน	244	81.3	56	18.7	300	100.0
3	การทำงานเกินกว่าเวลาที่กำหนดไว้โดยต้องรับค่าตอบแทนเพิ่มคือการให้ทาน	156	52.0	144	48.0	300	100.0
4	ทาน คือไม่สามารถแก้ความความโลภและความตระหนี่ได้	152	50.7	148	49.3	300	100.0
5	การแบ่งปันอุปกรณ์เครื่องเขียนให้เพื่อนใช้แต่เรียกเก็บเงินภายหลังเรียกว่าการให้ทาน	142	47.3	158	52.7	300	100.0
6	ปิยวาจา คือการพูดคำหวาน สุภาพเพื่อจูงใจให้คนอื่นรักเราคนเดียว	137	45.7	163	54.3	300	100.0
7	ปิยวาจา คือคำพูดที่ออกไปแล้วทำให้คนรักเกิดความสามัคคีกัน	265	88.3	35	11.7	300	100.0
8	เราบอกต่อวิชาที่เรียนมาให้เพื่อนที่ไม่ได้เข้าเรียน เพื่อให้เพื่อนสามารถเข้าใจและส่งรายงานให้ทันเวลาเรียกว่า สมานัตตตา	69	23.0	231	77.0	300	100.0
9	พูดแล้วคนฟังรู้สึกเกลียดชังรู้สึกว่าเป็นโทษกระเทียบเรียกว่า “อัปปิยวาจา”	250	83.3	50	16.7	300	100.0
10	อาจารย์สอนวิชาความรู้ให้นักเรียนเข้าใจนำไปประพฤติปฏิบัติได้ดี เรียกว่า “ปิยวาจา”	235	78.3	65	21.7	300	100.0

ข้อที่	ข้อความ	รู้		ไม่รู้		รวม	
11	การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือกันและกันทั้งกลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่เรียกว่า “ทาน”	69	23.0	231	77.0	300	100.0
12	การพัฒนาตนเองให้ได้เรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างสม่ำเสมอคือ อุตถจริยา	232	77.3	68	22.7	300	100.0
13	การบริจาคโลหิตในสถานการณ์ที่ผู้ป่วยต้องการโลหิตนั้นไม่ถือว่าเป็น อุตถจริยา	122	40.7	178	59.3	300	100.0
14	พ่อแม่หมั่นคอยสอนเราให้เราเป็นคนที่อยู่ตลอดเวลาเรียกว่า ทาน	114	38.0	186	62.0	300	100.0
15	สังคหวัตถุ 4 ช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความสุขและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจระหว่างกัน	254	84.7	46	15.3	300	100.0
16	การไปโรงเรียนทุกวันเพื่อศึกษาวิชาความรู้คือสมานัตตตา	240	80.0	60	20.0	300	100.0
17	ช่วยเหลือเพื่อนในห้องด้วยความเต็มใจอย่างสม่ำเสมอ คือ ปิยวาจา	108	36.0	192	64.0	300	100.0
18	เจ้าหน้าที่ของรัฐบริการประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติคือ สมานัตตตา	220	73.3	80	26.7	300	100.0
19	เมื่อเพื่อนมีปัญหามาปรึกษาเราให้เราเข้าร่วมแก้ปัญหาหรือให้คำปรึกษาที่เป็นทางออกที่ดีคือ อุตถจริยา	242	80.7	58	19.3	300	100.0
20	สมานัตตตา คือการวางตนการทำตนให้เป็นประโยชน์เฉพาะกลุ่มที่เราได้ผลประโยชน์เท่านั้น	96	32.0	204	68.0	300	100.0
	รวม	181	60.3	119	39.7	300	100.0

จากตารางที่ 2.1 พบว่า เยาวชนในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4 ร้อยละ 60.3 และไม่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4 ร้อยละ 39.7 เมื่อพิจารณาในคำตอบที่รู้เรียงลำดับได้ดังนี้

ข้อที่เยาวชนตอบถูกมากที่สุดคือข้อที่ 1 สังคหวัตถุ 4 คือหลักธรรมที่ประสานหมู่ชนไว้ให้มีความสามัคคีกันเยาวชนที่ตอบร้อยละ 90.0 ส่วนที่ตอบไม่ถูกร้อยละ 10.0

ข้อที่เยาวชนตอบไม่ถูกมากที่สุดคือข้อที่ 8 เราบอกต่อวิชาที่เรียนมาให้เพื่อนที่ไม่ได้เข้าเรียน เพื่อให้เพื่อนสามารถเข้าใจและส่งรายงานให้ทันเวลาเรียกว่า สมานัตตดา

เยาวชนที่ตอบผิดร้อยละ 77.0 ส่วนที่ตอบถูกร้อยละ 23.0 และข้อที่ 11 การบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือกันและกันทั้งกลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่เรียกว่า “ทาน” เยาวชนที่ตอบไม่ถูกร้อยละ 77.0 ส่วนที่ตอบถูกร้อยละ 23.0

ตารางที่ 2.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 4 ข้อ

สังคหวัตถุ 4	\bar{X}	SD	แปลผล
ข้อ 1 ทาน ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกัน	2.83	1.79	ปานกลาง
ข้อ 2 ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพ น่าฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	2.55	1.68	ปานกลาง
ข้อ 3 อุตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม	1.96	1.87	น้อย
ข้อ 4 สมานัตตดา คือ การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น	2.76	1.80	ปานกลาง
รวม (N = 300)	2.52	1.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 2.2 พบว่า เยาวชนในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 โดยรวมทั้ง 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 1.78 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1 ทาน ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกันนั้น เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 1.79 และ ข้อ 3 อุตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหาส่งเสริมในด้านจริยธรรมนั้น เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 1.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 1.87

ตอนที่ 3 การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปิด (Close-ended Question) เพื่อวัดพฤติกรรมการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในแต่ละข้อ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ในข้อ 1 คือ ทาน ความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่เสียดละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกัน

ข้อที่	ข้อ 1 ทาน ความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่เสียดละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกัน	ระดับการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย				รวม	\bar{X}	SD	แปลผล
		ทุก ครั้ง	ครั้ง เว้น ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ				
1	ท่านใช้เวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	3 (1.0)	104 (34.7)	120 (40.0)	73 (24.3)	300 (100.0)	2.12	0.78	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทั้งในสถานศึกษาและชุมชน	4 (1.3)	116 (38.7)	120 (40.0)	60 (20.0)	300 (100.0)	2.21	0.77	ปานกลาง
3	ท่านช่วยแนะนำหรืออธิบายให้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	16 (15.3)	112 (37.3)	112 (37.3)	60 (20.0)	300 (100.0)	2.28	0.84	ปานกลาง
4	ท่านปฏิบัติงานเป็นตัวอย่างที่ดีในการส่งเสริมค่านิยมที่ดีของวัฒนธรรมไทย	7 (2.3)	96 (32.0)	129 (43.0)	68 (22.7)	300 (100.0)	2.14	0.78	ปานกลาง
5	ท่านอาสาเข้าร่วมกิจกรรมในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	6 (2.0)	109 (36.3)	123 (41.0)	62 (20.7)	300 (100.0)	2.20	0.78	ปานกลาง
รวม							2.19	0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 3.1 พบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ข้อ 1 ทาน ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.19 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.64 และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่าข้อที่ 1 ทานสละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เยาวชนได้นำไปใช้นาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 40.0 ส่วนที่นำไปใช้ครั้งเว้นครั้งมีร้อยละ 34.7 รองลงมาคือไม่ได้นำไปปฏิบัติมีร้อยละ 24.3 และนำไปปฏิบัติทุกครั้งมีร้อยละ 1.0

ข้อที่ 2 คือท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทั้งในสถานศึกษาและชุมชน เยาวชนมีส่วนร่วมนาน ๆ ครั้งร้อยละ 40.0 ส่วนครั้งเว้นครั้งมีร้อยละ 38.7 รองลงมาคือไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 20.0 และที่มีส่วนร่วมทุกครั้งมีร้อยละ 1.3

ข้อที่ 3 คือท่านช่วยแนะนำหรืออธิบายให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เยาวชนได้มีการนำไปใช้ครั้งเว้นครั้งและนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 37.3 ส่วนที่ไม่ได้นำไปปฏิบัติมีร้อยละ 20.0 และนำไปใช้ทุกครั้งมีร้อยละ 15.3

ข้อที่ 4 คือท่านปฏิบัติงานเป็นตัวอย่างที่ดีในการส่งเสริมค่านิยมที่ดีของวัฒนธรรมไทย เยาวชนนำไปใช้นาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 43.0 ส่วนที่นำไปใช้ครั้งเว้นครั้งมีร้อยละ 30.0 รองลงมาไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 22.7 และที่นำไปใช้ทุกครั้งมีร้อยละ 2.3

ข้อที่ 5 คือท่านอาสาเข้าร่วมกิจกรรมในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เยาวชนอาสาเข้าร่วมกิจกรรมนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 41.0 ส่วนที่ครั้งเว้นครั้งมีร้อยละ 36.3 รองลงคือไม่ได้ปฏิบัติมีร้อยละ 20.7 และที่นำไปปฏิบัติทุกครั้งมีร้อยละ 2.0

ตารางที่ 3.2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ในข้อ 2 ปียวจา คือ การกล่าวคำสุภาพ นำ ฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ข้อที่	ข้อ 2 ปียวจา คือ การกล่าวคำสุภาพ นำฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	ระดับการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย				รวม	\bar{X}	SD	แปลผล
		ทุก ครั้ง	ครั้ง เว้น ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ				
1	ท่านใช้วาจาสุภาพไม่หยาบคายในการพูดคุยกับผู้อื่น	9 (3.0)	77 (25.7)	139 (46.3)	75 (25.0)	300 (100)	2.07	0.79	ปานกลาง
2	ท่านอธิบายความรู้ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	9 (3.0)	104 (34.7)	126 (42.0)	61 (20.3)	300 (100)	2.20	0.79	ปานกลาง
3	ท่านใช้คำพูดที่แสดงความจริงใจในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	6 (2.0)	77 (25.7)	129 (43.0)	88 (29.3)	300 (100)	2.00	0.79	ปานกลาง
4	ท่านใช้คำพูดทำให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	10 (3.3)	69 (23.0)	149 (49.7)	72 (24.0)	300 (100)	2.06	0.77	ปานกลาง
5	ท่านใช้คำพูดทำให้คนฟังรู้สึกเกิดความรักสามัคคีกันในการที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	7 (2.3)	76 (25.3)	123 (41.0)	94 (31.3)	300 (100)	1.99	0.81	น้อย
รวม							2.06	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 3.2 พบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐมในข้อ 2 ปียาวจา คือ การกล่าวคำสุภาพ น่าฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ชักจูงในทางที่ดีงามให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.06 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.58

และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ข้อที่ 1 คือท่านใช้วาจาสุภาพไม่หยาบคายในการพูดคุยกับผู้อื่น เยาวชนได้นำไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 46.0 ส่วนครึ่งวันครึ่งและไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 25.7 และส่วนที่นำไปใช้ทุกครึ่งมีร้อยละ 3.0

ข้อที่ 2 คือท่านอธิบายความรู้ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เยาวชนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 42.0 ส่วนที่ตอบครึ่งวันครึ่งมีร้อยละ 34.7 รองลงมาไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 20.3 และส่วนที่ตอบทุกครึ่งมีร้อยละ 3.0

ข้อที่ 3 คือท่านใช้คำพูดที่แสดงความจริงใจในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เยาวชนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 43.3 ส่วนที่ตอบไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 29.3 รองลงมาคือตอบครึ่งวันครึ่งมีร้อยละ 25.7 และที่ตอบทุกครึ่งมีร้อยละ 2.0

ข้อที่ 4 คือท่านใช้คำพูดทำให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เยาวชนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 49.7 ส่วนที่ตอบไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 24.0 รองลงมาคือครึ่งวันครึ่งมีร้อยละ 23.0 และที่ตอบทุกครึ่งมีร้อยละ 3.3

ข้อที่ 5 คือท่านใช้คำพูดทำให้คนฟังรู้สึกเกิดความรักสามัคคีกันในการที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เยาวชนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 41.0 ส่วนที่ตอบไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 31.3 รองลงมาคือครึ่งวันครึ่งมีร้อยละ 25.3 และที่ตอบทุกครึ่งมีร้อยละ 2.3

ตารางที่ 3.3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ในข้อ 3 อัตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม

ข้อที่	ข้อ 3 อัตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม	ระดับการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย				รวม	\bar{X}	SD	แปลผล
		ทุก ครั้ง	ครั้ง เว้น ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ				
1	ท่านปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	4 (1.3)	76 (25.3)	154 (51.3)	66 (22.0)	300 (100)	2.06	0.72	ปานกลาง
2	ท่านมีการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเสมอ	6 (2.0)	86 (28.7)	142 (47.3)	66 (22.0)	300 (100)	2.11	0.76	ปานกลาง
3	ท่านช่วยเหลือกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยโดยไม่หวังผลตอบแทน	5 (1.7)	73 (24.3)	120 (40.0)	102 (34.0)	300 (100)	1.94	0.80	น้อย
4	ท่านช่วยส่งเสริมผู้อื่นให้ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยอันดีงาม	3 (1.0)	75 (25.0)	144 (48.0)	78 (26.0)	300 (100)	2.01	0.74	ปานกลาง
5	ท่านสนับสนุนแนวคิดทัศนคติ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	2 (0.7)	69 (23.0)	133 (44.3)	96 (32.0)	300 (100)	1.92	0.75	น้อย
รวม							2.00	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 3.3 พบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนใน จังหวัดนครปฐม ในข้อ 3 อัตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้าน จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.58

และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่าข้อที่ 1 ท่านปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม วัฒนธรรมไทย เยาวชนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 51.3 ส่วนที่ตอบครั้งเว้นครั้งมีร้อยละ 25.3 รองลงมาไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 22.0 และส่วนที่ตอบทุกครั้งมีร้อยละ 1.3

ข้อที่ 2 คือท่านมีการถ่ายทอดความรู้ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เสมอ เยาวชนนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 47.3 ส่วนที่ตอบครั้งเว้นครั้งมีร้อยละ 28.7 รองลงมาไม่ปฏิบัติมี ร้อยละ 22.0 และส่วนที่ตอบทุกครั้งมีร้อยละ 2.0

ข้อที่ 3 คือท่านช่วยเหลือกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยโดยไม่หวังผลตอบแทน เยาวชน นาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 40.0 ส่วนที่ตอบไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 34.0 รองลงมาคือครั้งเว้นครั้งมีร้อยละ 24.3 และส่วนที่ตอบทุกครั้งมีร้อยละ 1.7

ข้อที่ 4 คือท่านช่วยส่งเสริมผู้อื่นให้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยอันดีงาม เยาวชนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 48.0 ส่วนที่ตอบไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 26.0 รองลงมาคือครั้งเว้นครั้งมีร้อยละ 25.0 และ ส่วนที่ตอบทุกครั้งมีร้อยละ 1.0

ข้อที่ 5 คือท่านสนับสนุนแนวคิด ทักษะคติ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เยาวชนที่ ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 44.3 ส่วนที่ตอบไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 32.0 รองลงมาคือครั้งเว้นครั้งมีร้อยละ 23.0 และส่วนที่ตอบไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 0.7

ตารางที่ 3.4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ในข้อ 4 สมานัตตตา คือ การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น

ข้อที่	ข้อ 4 สมานัตตตา คือ การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น	ระดับการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทย				รวม	\bar{X}	SD	แปลผล
		ทุกครั้ง	ครั้ง เว้น ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ				
1	ท่านเข้ารับฟังการอบรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	7 (2.3)	87 (29.0)	126 (42.0)	80 (26.7)	300 (100)	2.07	0.80	ปานกลาง
2	ท่านร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จัดกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	13 (4.3)	100 (33.3)	114 (38.0)	73 (24.3)	300 (100)	2.18	0.84	ปานกลาง
3	ท่านดูหมิ่นวัฒนธรรมของชาติอื่น	111 (37.0)	54 (18.0)	89 (29.7)	46 (15.3)	300 (100)	2.77	1.10	ปานกลาง
4	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมชาติอื่น	38 (12.7)	107 (35.7)	103 (34.3)	52 (17.3)	300 (100)	2.44	0.92	ปานกลาง
5	ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	14 (4.7)	100 (33.3)	125 (41.7)	61 (20.3)	300 (100)	2.22	0.82	ปานกลาง
รวม							2.33	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 3.4 พบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ในข้อ 4 สมานัตตตา คือ การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.82

และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่าข้อที่ 1 คือท่านเข้ารับฟังการอบรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เยาวชนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 42.0 ส่วนที่ตอบครึ่งวันครึ่งมีร้อยละ 29.0 รองลงมาไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 26.7 และส่วนที่ตอบทุกครึ่งมีร้อยละ 2.3

ข้อที่ 2 คือท่านร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเยาวชนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 38.0 ส่วนที่ตอบครึ่งวันครึ่งมีร้อยละ 33.3 รองลงมาไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 24.3 ส่วนที่ตอบทุกครึ่งมีร้อยละ 4.3

ข้อที่ 3 คือท่านดูหมิ่นวัฒนธรรมของชาติอื่น เยาวชนที่ตอบทุกครึ่งมีร้อยละ 37.0 ส่วนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 29.7 รองลงมาครึ่งวันครึ่งมีร้อยละ 18.0 และที่ตอบไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 15.3

ข้อที่ 4 คือท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมชาติอื่น เยาวชนที่ตอบครึ่งวันครึ่งมีร้อยละ 35.7 ส่วนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 34.3 รองลงมาไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 17.3 และส่วนที่ตอบทุกครึ่งมีร้อยละ 12.7

ข้อที่ 5 คือท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยเยาวชนที่ตอบนาน ๆ ครั้งมีร้อยละ 41.7 ส่วนที่ตอบครึ่งวันครึ่งมีร้อยละ 33.3 รองลงมาไม่ปฏิบัติมีร้อยละ 20.3 และส่วนที่ตอบทุกครึ่งมีร้อยละ 4.7

ตารางที่ 3.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 4 ข้อ

สังคหวัตถุ 4	\bar{X}	SD	แปลผล
ข้อ 1 ทาน ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกัน	2.19 (N = 300)	0.64	ปานกลาง
ข้อ 2 ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพ น่าฟัง รวมถึง การแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้ เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	2.06 (N = 300)	0.58	ปานกลาง
ข้อ 3 อตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม	2.00 (N = 300)	0.58	ปานกลาง
ข้อ 4 สมานัตตตา การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตน ให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น	2.33 (N = 300)	0.69	ปานกลาง
รวม	2.14 (N = 300)	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 3.5 พบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.54 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เยาวชนได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 ข้อ 4 คือ สมานัตตตา การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่นนำไปเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.69 และการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ข้อ 3 อตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม นำไปเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.58

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า เยาวชนที่มีปัจจัยแตกต่างกันมีการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ โดยรวมทั้ง 4 ข้อ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	133	2.23	0.58	ปานกลาง
หญิง	167	2.07	0.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.1 พบว่า เยาวชนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย โดยรวมทั้ง 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ โดยรวมทั้ง 4 ข้อ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(2-tailed)
ชาย	133	2.23	0.58	2.53	0.12
หญิง	167	2.07	0.50		

* ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ที่มีเพศแตกต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย โดยรวมทั้ง 4 ข้อ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ โดยรวมทั้ง 4 ข้อ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
15-16 ปี	9	2.08	0.62	ปานกลาง
17-18 ปี	291	2.15	0.54	ปานกลาง
รวม	300	2.11	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุแตกต่างกัน โดยรวมทั้ง 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.4 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกอายุ โดยรวมทั้ง 4 ข้อ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.(2-tailed)
15-16 ปี	9	2.08	0.62	-0.32	0.75
17-18 ปี	291	2.15	0.54		

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ที่มีอายุแตกต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย โดยรวมทั้ง 4 ข้อ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมทั้ง 4 ข้อ

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	7	2.14	0.51	ปานกลาง
มัธยมศึกษา	256	2.15	0.54	ปานกลาง
อนุปริญญา	35	2.12	0.55	ปานกลาง
ปริญญาตรี	2	1.57	0.17	น้อย
รวม	300	2.14	0.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมทั้ง 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.6 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมทั้ง 4 ข้อ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.70	3	0.23	0.78	0.50
ภายในกลุ่ม	88.71	296	0.30		
รวม	89.42	299			

* ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย โดยรวมทั้ง 4 ข้อ ไม่แตกต่างกัน นั่นคือระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการนำหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม และใช้การวิเคราะห์หาความถี่ และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 ค่าความถี่ของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นที่จะนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเยาวชนทั่วไปอย่างไรบ้าง

การแสดงความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
(1) ทาน		
1.1 การให้ไม่จำเป็นต้องเป็นเงินทอง	4	3.44
1.2 ให้สิ่งของไม่หวังผลตอบแทน	30	25.86
1.3 สละเวลาส่วนตัวเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย	1	0.86
1.4 ผู้มีมาก ให้แก่ผู้มีน้อย	1	0.86
1.5 กาเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1	0.86
(2) ปิยวาจา		
2.1 พูดให้กำลังใจระหว่างเขาพบความทุกข์	1	0.86
2.2 พูดในสิ่งที่ดี	1	0.86
2.3 พูดจาไพเราะให้ผู้อื่นรักและไม่รังเกียจ	42	36.20
2.4 การพูดให้เกิดความรัก ความสามัคคีกัน	1	0.86
2.5 ใช้วาจาสุภาพกับผู้ใหญ่	1	0.86
2.6 พูดให้ถูกกาลเทศะ	1	0.86
2.7 พูดด้วยความหวังดี ตักเตือนเรื่องต่าง ๆ	1	0.86
2.8 พูดอธิบายเล่าเรื่องให้เข้าใจ	1	0.86
(3) อัตถจริยา		
3.1 ร่วมทำประโยชน์ให้กับชุมชนและส่วนรวม	20	17.24
3.2 ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	1	0.86
3.3 ทำประโยชน์ให้ผู้สูงอายุ	1	0.86

การแสดงความคิดเห็น	ความถี่	ร้อยละ
3.4 ควรช่วยเหลือผู้คนที่ยากไร้	1	0.86
3.5 มีกริยาที่เหมาะสม	1	0.86
3.6 การสงเคราะห์ทุกชนิด หรือการประพุดิในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น	1	0.86
3.7 ช่วยอนุรักษ์ความเป็นไทย	1	0.86
3.8 ช่วยเหลือเพื่อน ๆ	1	0.86
3.9 ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	1	0.86
(4) สมานัตตตา		
4.1 ทำหน้าที่ดี ๆ ต่อผู้สูงอายุ	1	0.86
4.2 ควรส่งเสริมวัฒนธรรมให้ดีขึ้น	1	0.86

จากตารางที่ 5.1 พบว่า เยาวชนที่ตอบแบบสอบถาม ได้แสดงข้อคิดเห็นที่จะนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย คือการพูดจาไพเราะให้ผู้อื่นรักและไม่รังเกียจร้อยละ 34.20 รองลงมาคือให้สิ่งของไม่หวังผลตอบแทน ร้อยละ 25.80

ตอนที่ 6 ผลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) สำหรับให้ผู้ตอบการสัมภาษณ์จำนวน 3 รูป/คน ได้นำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ดังต่อไปนี้

ได้สัมภาษณ์ **กอบกุล เหมันทรธธา** อาจารย์ระดับซี 7 โรงเรียนวัดกลางบางแก้ว เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2560 เวลา 19.45 น. ได้กล่าวว่า ปัจจุบันเยาวชนส่วนใหญ่จะละเลยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ข้อ 2 ปียวาจา คือการกล่าวคำสุภาพ น่าฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่วนเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยนั้น เยาวชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างน้อยมาก เป็นเพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมีการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมสืบเนื่องมาจากยุคโลกาภิวัตน์จึงทำให้ละเลยเรื่องความอ่อนน้อม การกล่าวคำสุภาพ และปัญหาที่มีแนวโน้มที่จะเกิดความรุนแรงเพิ่มขึ้นขยายปัญหาไปอยู่ในวัยเด็กมากขึ้น การแก้ปัญหาต้องแก้ที่สถาบันครอบครัวเป็นลำดับแรกและคนในครอบครัวต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างด้านศีลธรรมที่ดีงามพร้อมกับการอบรมปลูกฝังด้านศีลธรรมให้แก่เยาวชนไปพร้อมๆกัน นอกจากนั้นสถาบันการศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญมากในการกล่อมเกลาให้เยาวชนเห็นความสำคัญของการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ด้านวัฒนธรรมได้ และได้เสนอแนะรูปแบบกิจกรรมที่

จะนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน ควรจัดให้เยาวชนร่วมทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยโดยการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการจัดทำสื่อสาร เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของกิจกรรมที่จัดทำและมีการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงต่อไป

ได้สัมภาษณ์ **พระอธิการโสภณ อุตตโม** เจ้าอาวาสวัดหนองสรวง ได้กล่าวว่า เยาวชนในปัจจุบันมีการปฏิบัติตนตามหลักธรรมต่างๆ ได้ไม่ถูกต้องสาเหตุจากพ่อแม่ไม่มีการปลูกฝังด้านศีลธรรมและไม่เป็นแบบอย่างความประพฤติให้เยาวชนได้ปฏิบัติตาม สืบเนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาเพราะสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันต้องหารายได้มาจุนเจือครอบครัวปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังไม่มีใครคอยชี้แนะในทางที่ถูกที่ควร ซึ่งในอดีต บ้าน วัด โรงเรียน จะมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน สถาบันการศึกษาจะถูกก่อตั้งขึ้นมาโดยวัดเป็นลำดับแรกสังเกตจากชื่อสถานศึกษาหลายๆแห่งที่มีชื่อวัดรวมอยู่ด้วย แต่ปัจจุบันถูกแยกออกจากกันเพราะมีเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องกลายเป็นมีความเจริญด้านวัตถุมากขึ้น แต่ความเจริญด้านจิตใจตกต่ำลง เพราะสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไป ซึ่งควรที่จะต้องมีมีการปลูกฝังด้านศีลธรรมกับทุกสถาบันอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะจากสถาบันครอบครัวเป็นสำคัญ มีผลทำให้เยาวชนนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง สำหรับที่วัดทุกช่วงปิดเทอมหากมีโอกาสจะจัดโครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนและเยาวชนที่สนใจ เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้รับการกล่อมเกลาการปฏิบัติตามหลักธรรมได้ถูกต้อง

ได้สัมภาษณ์ **นางสาวมณีรัตน์ เอี่ยมอำไพ สิงหาคม 2560 เวลา 18.24 น.** ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบุคลากร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ได้กล่าวว่า ปัจจุบันสื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลกับเยาวชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสืบค้นทางการศึกษา การสื่อสาร ความบันเทิง ซึ่งจะอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก สาเหตุนี้จึงทำให้เยาวชนห่างเหินจากการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 อีกทั้งยังละเลยเพิกเฉยต่อการที่จะช่วยสนับสนุนให้วัฒนธรรมไทยเกิดความยั่งยืนได้อย่างต่อเนื่อง หากยังไม่ได้รับการกล่อมเกลาที่ถูกต้องต่อไปภายหน้าเยาวชนอาจจะไม่สืบสานวัฒนธรรมไทยเพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญซึ่งมีผลสืบเนื่องจากการขาดความรู้ด้านหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ก็เป็นไปได้ จึงได้เสนอรูปแบบกิจกรรมที่จะให้เยาวชนได้มีส่วนในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย โดยให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมประเภทนี้ และเสริมสร้างความรู้ด้านหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ควบคู่กันไปด้วย

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ทั้งนี้ปัญหาการส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมไทยของเยาวชนได้แพร่กระจายไปทั่วทุกภาคทุกจังหวัด แม้แต่จังหวัดนครปฐม ยังพบปัญหานี้เช่นกัน ปัญหาเหล่านี้ปัจจุบันยังพบอยู่และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะมีเพิ่มขึ้น ซึ่งสาเหตุหลักเกิดจากเยาวชนเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้ง่าย อีกทั้งเยาวชนในปัจจุบันใช้สื่อออนไลน์มากขึ้นทำให้เกิดการปลูกฝังวัฒนธรรมทางด้านตะวันตกและตะวันออกได้ง่าย และถ้าหากเยาวชนขาดความรู้ความเข้าใจแล้วจะทำให้ซึมซับค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เป็นสากลไป ปฏิบัติจนเป็นความเคยชินจนทำให้ขาดการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยไปเลยก็เป็นไปได้ และหากปล่อยไว้โดยไม่ดำเนินการแก้ไขและป้องกันใดๆ ปัญหาจะเพิ่มความรุนแรงและเกิดความซับซ้อนมากขึ้นยากต่อการแก้ไข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างในการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน 3) เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมในการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน และ 4) เพื่อนำรูปแบบกิจกรรมไปฝึกปฏิบัติในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิดโดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามได้จำนวน 300 ตัวอย่าง และผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม R เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆ มาตอบโจทย์วิจัยและทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติอนุมาน คือ t-test และ One Way ANOWA ที่ได้กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ผลการวิจัยสามารถนำมา สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ ตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการวิจัย พบว่า เยาวชนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.0 ส่วนที่เป็นเพศชายมีร้อยละ 44.0 คน มีอายุตั้งแต่ 17-18 ปี ร้อยละ 97.0 อายุ 15-16 ปี ร้อยละ 3.0 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 85.3 รองลงมาในระดับอนุปริญาตรี ร้อยละ 11.7 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 2.3 และระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิจัย พบว่า เยาวชนในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 โดยรวมทั้ง 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 1.78 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 1 ทาน ความเอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกันนั้น เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.83 และ ข้อ 3 อุตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรมนั้น เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 1.96

1.3 ผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของ เยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.54 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ จำแนกในแต่ละข้อมีดังต่อไปนี้

1.3.1 เยาวชน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย คือ ทาน มีความเอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันและกัน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.19 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.64

1.3.2 เยาวชน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย คือ ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพ น่าฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.06 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.58

1.3.3 เยาวชน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย คือ อุตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.58

1.3.4 เยาวชน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย คือ สมานัตตตา การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.54

1.4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน กับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

1.5 ผลการแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม เรียงลำดับดังนี้

1. พุดจาไฟเราะให้ผู้อื่นรักและไม่รังเกียจ
2. ให้สิ่งของไม่หวังผลตอบแทน
3. ร่วมทำประโยชน์ให้กับชุมชนและส่วนรวม
4. การเป็นผู้ที่มีความสม่ำเสมอ
5. การให้ไม่จำเป็นต้องเป็นเงินทอง

2. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ได้ข้อค้นพบ (Fact Finding) ที่มีคุณค่าทางวิชาการ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ จึงนำมาอภิปรายผลเฉพาะประเด็นที่สำคัญ โดยอาศัยหลักตรรกวิทยา และแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 จากการศึกษการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพสังคมปัจจุบัน เรื่องของการสื่อสารโดยเฉพาะที่เรียกว่า “สื่อออนไลน์” มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น เพราะสะดวกในการติดต่ออยู่ที่ใดก็สามารถเข้าถึงได้ทุกเวลา และกลุ่มที่มีความสนใจในสังคมออนไลน์มากที่สุดคือกลุ่ม เยาวชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ชีวิตประจำวันหรือแม้กระทั่งการหาข้อมูลมาประกอบการเรียนหรือการติดต่อสื่อสารกันกับกลุ่มเพื่อนก็จะใช้ช่องทางออนไลน์กันทำให้เยาวชนอาจจะยังไม่ให้ความสนใจต่อกิจกรรมส่วนรวมมากพอหรือแม้กระทั่งวันหยุดหรือเวลาว่างจะใช้ไปกับสังคมออนไลน์เสียส่วนใหญ่ สังเกตจากทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็น เวลากิน เวลานั่ง เวลานอน หรือแม้แต่การเข้าร่วมกลุ่มกัน ภาพที่เห็นคือเยาวชนให้ความสนใจกับโทรศัพท์มือถือเป็นอย่างมากกลายเป็น “สังคมก้มหน้า” กัน หากเยาวชนสามารถนำประโยชน์จากการใช้สื่อออนไลน์มาใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยก็จะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศได้ เพราะการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยให้ยั่งยืนนี้เป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศชาติมากและยังทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ประสบการณ์เสริมสร้างวัฒนธรรมไทยจากบุคคลรุ่นเก่ามาถ่ายทอดต่อคนรุ่นใหม่และปลูกฝังให้นุรักษ์วัฒนธรรม

ไทยสามารถนำไปเผยแพร่ต่อคนรุ่นต่อ ๆ ไปได้อีก โดยเยาวชนต้องเรียนรู้การใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ เพราะหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 นี้ ประกอบไปด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่ทำให้เยาวชนได้เรียนรู้การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน การพูดด้วยวาจาที่ไพเราะ น่าฟัง หวังดี การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีที่ชอบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของ บลูม (Bloom) กล่าวไว้ว่า ความรู้ ความเข้าใจ คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ ความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือ การปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขาตามที่ได้ให้ความหมายไว้ ได้จำแนกความหมายระหว่างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อประโยชน์ในการสื่อความหมายไว้ ดังนี้⁴⁰

ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเน้นการจำ ไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ก็ตาม เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่าง ๆ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยความรู้นี้อาจแยกออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง และความรู้เรื่องสากลเป็นต้น

ความเข้าใจ เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการสื่อความหมายโดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะ ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยการทำความเข้าใจนั้นอาจไม่มีผลสมบูรณ์เสมอไป สำหรับพฤติกรรมความเข้าใจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือการแปลความ การตีความ และการสรุป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้

ในแต่ละบุคคลต่างมีความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งต่าง ๆ มากน้อยไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจที่สำคัญซึ่งวอชิงตันและคาร์ล (Worthington & Grant, n.d.) ได้อธิบายเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนหรือระดับการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความสอดคล้องกันกล่าวคือพบว่ามีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

⁴⁰ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542,)และ บลูม (Bloom, 1980 อ้างถึงใน คีพล รื่นใจชน, 2549, หน้า 10)

องค์ประกอบทางด้านสติปัญญาและองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา องค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจสังคมครอบครัว และการจงใจ⁴¹ และได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นซึ่งมีความสัมพันธ์กับความรู้ไว้ 2 ปัจจัย ที่มีลักษณะคล้ายกันดังนี้⁴²

ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

- 1 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออก เพราะจะทำให้บุคคลมีความรู้และมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล
- 2 ความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ในการยอมรับต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันออกไป
- 3 สถานภาพทางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่น และสังคม
- 4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและส่งผลต่อความคิดเห็น

ระดับความรู้ ความเข้าใจ

ระดับความรู้ ความเข้าใจ ของแต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการลำดับความสำคัญ ได้แบ่งระดับความรู้ความสามารถทางด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถในการจดจำ อาจจะได้โดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือได้ฟัง ความรู้ในขั้นนี้ประกอบด้วยความจำกัดความ ความหมายข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า ความรู้นี้เป็นเรื่องราวของการจดจำได้หรือระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนและไม่ต้องใช้สมองมากนัก ดังนั้นการจำได้หรือระลึกได้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญทางจิตวิทยาและเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ ในการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ความคิดและความสามารถด้านสมองเพิ่มมากขึ้น

⁴¹ แสงจันทร์ โสภากาล, 2550, หน้า 15-16)

⁴² สรรพวุฒิ พิพัฒพันธ์ พ.ต.ต. (2538, หน้า 13)

2. ความเข้าใจ (Comprehensive) เป็นพฤติกรรมขั้นต่อมาจากความรู้ ขั้นตอนนี้จะต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะในขั้นสูงจนถึงระดับของ “การสื่อความหมาย” ซึ่งอาจทำได้ทั้งที่เป็นการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ มักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ แล้ว โดยการฟัง เห็น อ่าน หรือเขียน ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสาร โดยใช้คำพูดของตนเองหรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดหรือใช้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนได้เช่นกัน

3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้นี้เป็นพฤติกรรมขั้นที่สาม ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้ว การนำความรู้ไปใช้นี้กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการแก้ปัญหาตนเอง ซึ่งมีอยู่ 6 ขั้นตอน และเมื่อนำมาพิจารณาจะเห็นว่าความเข้าใจในหลักทฤษฎีวิธีการต่าง ๆ จะถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการช่วยแยกภาพรวมออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น อาจแบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ ได้ 3 ขั้น ด้วยกัน 1) ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็นส่วน ๆ 2) ความสามารถในการเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ และ 3) ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีย่อยประกอบย่อยมากมาย

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) คือ ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลาย ๆ ส่วนมารวมกันเข้าเป็นกรอบโครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้วการนำเอาประสบการณ์ในอดีตมารวมกันกับประสบการณ์ในปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผน เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือความคิดริเริ่ม จึงต้องมีความเข้าใจในการนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์มาประกอบ

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นส่วนประกอบในการประเมินผล มาตรฐานนี้อาจจะอยู่ในทุกขั้นตอนของความสามารถหรือทักษะต่าง ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ

ปหานี ฐิติวัฒนา⁴³ กล่าวว่า เยาวชนเป็นพลังสำคัญที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากได้รับการชี้แนะ และปลูกฝังอุดมการณ์ต่างๆ ก็จะมีบทบาทตามความคาดหวังที่พึงปฏิบัติต่อบทบาทของเยาวชน แบ่งได้ 7 ประการ ดังนี้

1. เยาวชนไทยมีบทบาทเป็นสมาชิกของครอบครัว ซึ่งต้องมีการปลูกฝังให้รู้จักบทบาทของตนในครอบครัว และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ทั้งในยามสงบและยามสงคราม
2. เยาวชนไทยเป็นกำลังการปกป้องรักษาบ้านเมือง โดยต้องฝึกอบรมให้มีวินัยและความรู้สึกในเรื่องชาตินิยม
3. เยาวชนไทยเป็นพลังในทางเศรษฐกิจ ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นการผลิตที่พอเพียงกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยใช้การศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญ
4. เยาวชนไทยเป็นพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ต้องพัฒนาให้เหมาะสมทั้งในคุณภาพและปริมาณ โดยใช้การศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน
5. เยาวชนไทยเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมทั้งด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทยและการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของสังคมในอนาคต โดยการเรียนรู้ตามหลักสูตรกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์
6. เยาวชนไทยเป็นผู้รับและผู้ดำเนินการการพัฒนาด้วย หากได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า
7. เยาวชนต้องมีความรู้มีสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรมและวัฒนธรรม มีพละนาถมายที่สมบูรณ์ มีทักษะในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

นางลักษณ์ เทพสวัสดิ์⁴⁴ ได้กล่าวถึงบทบาทของเยาวชนในการพัฒนาสังคมไทย ไว้ดังนี้ เยาวชน คนหนุ่มสาว โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมากโดยสามารถเข้ามามีส่วนร่วมดังนี้

1. ศึกษาหลักการสำคัญๆ ของการบริหารบ้านเมือง องค์กรต่างๆ ที่ปฏิบัติงานตามความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ ความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์กรต่างๆ ในการศึกษาจำเป็นต้องศึกษาจาก

⁴³ อ้างอิงใน เสกสันต ศิริวรรณ. (2553). ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น. **สารนิพนธ์ กศ.ม.**, (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

ตำราจากครูอาจารย์ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ให้ถูกต้อง รวมทั้งคิดหาแนวทางในการที่จะวางแผนเพื่อพัฒนาบทบาทของคนที่ทำได้

2. เคารพกฎหมาย ระเบียบแบบแผนที่ถูกต้องของสังคมและปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับบุคคลอื่นๆ ในสังคม

3. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ได้มีความรู้ความสามารถที่แท้จริง เพื่อจะได้ช่วยกันรับใช้สังคม ประเทศชาติบ้านเมือง

4. ควรต้องศึกษาพิจารณาปัญหาต่างๆ ในสังคมตามแนวทางที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะปัญหาเฉพาะหน้า หรือปัญหาที่ติดตามมาในอนาคต เมื่อศึกษาได้ข้อมูลที่ถูกต้องแล้วก็ประมวลเป็นเรื่องราวเสนอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อการวางแผนปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาสังคมต่อไป

5. ควรร่วมมือประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อพัฒนาสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามว่างจากการศึกษาเล่าเรียน เช่น อาจจัดตั้งชมรม กิจกรรมต่างๆ ในสถาบันการศึกษาเพื่อฝึกฝนให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ ช่วยกันแก้ปัญหาสังคมในวิถีทางที่ถูกต้อง

6. ต้องช่วยกันแก้ไขค่านิยมในสังคมไทยเสียใหม่ คือ ต้องนิยมคนดี นิยมคนที่ตั้งใจพัฒนาสังคมและประเทศชาติไม่นิยมยกย่องคนเด่น คนร่ำรวย และคนได้ลาภยศมาในทางมิชอบ

2.2 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างกันกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทยเชิงเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเยาวชนทั้งเพศชายและหญิงยังมีวุฒิภาวะใกล้เคียงกันและความสนใจต่อสังคมรอบตัวยังอยู่ในลักษณะเดียวกันไม่แตกต่าง เช่น ความสนใจในเรื่องแฟชั่นการแต่งตัว, ความสนใจการฟังเพลง, ความสนใจนิยมชมการบันเทิง, การเล่นโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น เวลาไปทำกิจกรรมจะไปพร้อมกันรวมกัน เพื่อไปทำกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ได้มีความแตกต่างกันออกไป จุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันถือเป็นการสร้างวัฒนธรรมปฏิบัติในกลุ่มเยาวชนด้วยกัน และชักชวนกันมาปฏิบัติตาม ๆ กันไป สอดคล้องกับแนวคิดของ พระยาอนุมานราชธน⁴⁵ ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับ พฤติกรรม วาจาทำทาง กิจกรรม และผลิตผลของกิจกรรมที่มนุษย์ในสังคมผลิตหรือปรับปรุงขึ้นจากธรรมชาติ ในพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 หมายถึงลักษณะที่

⁴⁵ อนุมานราชธน, พระยา. 2515. **วัฒนธรรมเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : การศาสนา.

แสดงความจริงใจองงาม ความเป็นระเบียบอันดีงาม ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน และแนวคิดของดำรง ฐานดี⁴⁶ ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมว่า ทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นยอมรับนับถือและปฏิบัติตาม รวมทั้งเก็บสะสมและถ่ายทอดวิธีการประพฤติปฏิบัตินั้นต่อไปยังลูกหลานด้วย วัฒนธรรมจึงเป็นชื่อสำหรับสัมฤทธิ์ผลที่เด่นชัดทั้งหมดของกลุ่มมนุษย์ รวมถึงทั้งหลายเหล่านี้ เช่น ภาษา การทำเครื่องมือ อุตสาหกรรม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย ศีลธรรมและศาสนา รวมถึงอุปกรณ์ที่เป็นวัตถุ หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งแสดงรูปแบบแห่งสัมฤทธิ์ผลทางวัฒนธรรม และทำให้ลักษณะวัฒนธรรมทางปัญญาสามารถยังผลเป็นประโยชน์ใช้สอยได้ เช่น อาคาร เครื่องมือ เครื่องจักรกล เครื่องมือสื่อสาร ศิลปวัตถุ ฯลฯ แต่หากเยาวชนได้รับการขัดเกลาเรื่องหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เพิ่มขึ้น เยาวชนจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ดี เช่น การนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของพรกมล ชุนกุลพงษ์⁴⁷ ศึกษาเรื่องการใช้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1. การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านทาน ด้านสมานัตตตา ด้านปิยวาจา และด้านอัตถจริยา 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระสบการณ์ให้บริการ 3. ปัญหาอุปสรรคการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ปัญหาที่สำคัญได้แก่ องค์กรขาดบุคลากรที่มีจิตสำนึกในการให้บริการ ขาดการติดต่อประสานงานที่ดี ขาดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ขาดความรู้ความสามารถ ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4. ข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ไขปัญหาข้างต้น ได้แก่ องค์กรควรปลูกฝังบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการให้บริการ มีการ

⁴⁶ ดำรงศ์ ฐานดี. 2520. **มานุษยวิทยาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

⁴⁷ พรกมล ชุนกุลพงษ์, **การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง**, พุทธศาสตร์มหาบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.

บริการประชาชนในเชิงรุก พัฒนาให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ควรเข้าไปรับรู้ปัญหาจากประชาชนโดยตรงเพื่อนำมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาองค์การ

2.3 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างกันกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีอายุแตกต่างกันมีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะเยาวชนมีอายุที่ใกล้เคียงกันทำให้ความคิด ความเข้าใจในการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยมีลักษณะคล้ายกัน เช่น อาจจะชอบทำกิจกรรมที่เหมือนหรือคล้ายกันเพราะเกิดจากกลุ่มเพื่อนที่ชักชวนกันไปและการที่จะไปด้วยกันได้ก็ต้องมีความเข้าใจความชอบในสิ่งนั้นเหมือนกัน ถึงแม้จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเพื่อน แต่ด้วยความยังเป็นเยาวชนอาจจะคล้อยตามกันไปก่อน แต่หากได้รับการปลูกฝังไปในทางที่ดีโดยเริ่มจากการเข้าใจหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ทำประโยชน์กับส่วนรวมก็จะสามารถปลูกฝังให้เยาวชนเป็นกำลังสำคัญของประเทศได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ **ปภาณี ฐิติวัฒนา**⁴⁸ ได้กล่าวว่า เยาวชนเป็นพลังสำคัญที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากได้รับการชี้แนะ และปลูกฝังอุดมการณ์ต่างๆ ก็จะมีบทบาทตามความคาดหวังที่พึงปฏิบัติต่อบทบาทของเยาวชน แบ่งได้ 7 ประการ ดังนี้

1. เยาวชนไทยมีบทบาทเป็นสมาชิกของครอบครัว ซึ่งต้องมีการปลูกฝังให้รู้จักบทบาทของตนในครอบครัว และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ทั้งในยามสงบและยามสงคราม
2. เยาวชนไทยเป็นกำลังการปกป้องรักษาบ้านเมือง โดยต้องฝึกอบรมให้มีวินัยและความรู้สึกในเรื่องชาตินิยม
3. เยาวชนไทยเป็นพลังในทางเศรษฐกิจ ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นกำลังผลิตที่พอเพียงกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยใช้การศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญ
4. เยาวชนไทยเป็นพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ต้องพัฒนาให้เหมาะสมทั้งในคุณภาพและปริมาณ โดยใช้การศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน
5. เยาวชนไทยเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมทั้งด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทยและการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของสังคมในอนาคต โดยการเรียนรู้ตามหลักสุตรกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์
6. เยาวชนไทยเป็นผู้รับและเป็นผู้ดำเนินการการพัฒนาด้วย หากได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า

⁴⁸ อ่างอิงใน เสกสันต ศิริวรรณ. (2553). ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น. **สารนิพน กศ.ม.**, (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

7. เยาวชนต้องมีความรู้มีสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรมและวัฒนธรรม มีพละนาถมายที่สมบูรณ มีทักษะในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

และสอดคล้องกับแนวคิดของ **สมพร เทพสิทธิ์า** ได้กล่าวถึงบทบาทของเยาวชนควรมีดังต่อไปนี้

1. บทบาทต่อตนเอง คือเป็นผู้ใฝ่พัฒนาอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสุขความสำเร็จ การมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า

2. บทบาทต่อผู้อื่น เยาวชนควรมีความเคารพเชื่อฟังและมีความกตัญญูตเวทีต่อพ่อแม่ครูอาจารย์ผู้มีพระคุณ คบเพื่อนที่ดีทำตนเป็นมิตรที่ดีของเพื่อน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3. บทบาทต่อสังคม เยาวชนควรมีส่วนช่วยในการสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากผู้ด้อยโอกาสช่วยในการแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ช่วยในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ช่วยในการพัฒนาสังคม เช่น พัฒนาชุมชนเมือง ชุมชนชนบท

4. บทบาทต่อสถาบันชาติ เยาวชนควรร่วมกันในการรักษาและส่งเสริมสถาบันชาติให้มีความมั่นคงเข้มแข็ง ส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ

5. บทบาทต่อสถาบันศาสนา เยาวชนควรช่วยกันในการรักษาและส่งเสริมสถาบันศาสนา ซึ่งเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของคน

6. บทบาทต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เยาวชนควรมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เทิดทูนและรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มั่นคงสถิตสถาพรตลอดไป⁴⁹

และสอดคล้องกับงานวิจัยของดลใจ ถาวรวงค์ ตันเจริญ และ ดร.จันท์ชลี มาพุทธ⁵⁰ ศึกษาเรื่องกระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่าวิธีการและบทบาทที่สำคัญของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ 1. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาสถาบันศาสนาและสภาพแวดล้อมมีขณะร่วมของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม คือ การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีเหตุผล 2. สถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งทาง-ทางอ้อม 3. เยาวชนต้นแบบต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการเห็น

⁴⁹ http://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2551/agext_035_lnt_ch_2.pdf, ค้นเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2556.

⁵⁰ดลใจ ถาวรวงค์ ตันเจริญ และ ดร.จันท์ชลี มาพุทธ, **กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา**, ดุษฎีนิพนธ์ สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

คุณค่าของความดีงามและการมีบุคคลเป็นหลักยึดทางจิตใจ 4. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการ-พัฒนาคุณธรรม 8 ประการ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความขยัน ความประหยัดและมีน้ำใจ

2.4 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างกันกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทยเชิงเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเยาวชนได้มีการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 จากสถาบันการศึกษามาด้วยกันเพราะสถาบันการศึกษาจะใช้วิธีการและเนื้อหาในการขัดเกลาเกี่ยวกับหลักธรรมเป็นไปแนวเดียวกันอยู่แล้ว และหากมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยก็จะให้เยาวชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมนั้น ถือว่าเป็นการปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรมไทยให้เยาวชนมีใจรักมีใจที่จะอนุรักษ์ให้ยั่งยืนและสืบทอดต่อไปและเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่เยาวชนด้วยกัน ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งในการที่จะชี้แนะให้เยาวชนได้เข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ให้สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยเฉพาะการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับแนวคิดของ **งามพิศ สัตย์สงวน**⁵¹ ได้แบ่งวัฒนธรรมประเภทนี้ออกเป็น 5 ประเภทย่อย ได้แก่

1. สถาบันสังคม อันได้แก่ สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา ศาสนา การแพทย์และสาธารณสุข เป็นต้น

2. วัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับการควบคุมทางสังคม คือวัฒนธรรมที่ช่วยทำให้เกิดระเบียบในสังคม ซึ่งบางอย่างจะเป็นการควบคุมอย่างเป็นทางการ และบางอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 5 ประเภทย่อย คือ

2.1 ศาสนา ซึ่งในหลักศาสนาจะมีข้อห้ามต่าง ๆ เช่น การห้ามลักทรัพย์ ห้ามดื่มของมึนเมา ศาสนาจึงช่วยควบคุมทางสังคมได้

2.2 ความเชื่อทางสังคม คือ ระบบความคิดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นของคนจำนวนมากในสังคม เช่นในสังคมไทยคนจำนวนมากเชื่อเรื่องนรก สวรรค์ บุญ บาป การทำบุญและโลกหน้า

⁵¹ งามพิศ สัตย์สงวน. 2543. **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : งามพิศการพิมพ์.

2.3 ค่านิยม คือ มาตรฐานที่ใช้วัดว่าสิ่งใดมีค่าในสังคมบ้าง เมื่อสิ่งใดมีค่า คนก็อยากมี อยากเป็น อยากได้ ความเชื่อในค่านิยมของสังคมทำให้สังคมเกิดความมีระเบียบขึ้นได้

2.4 ประเพณีต่าง ๆ แต่ละสังคมมีประเพณีต่าง ๆ ที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน เมื่อคนทำตามประเพณี จะทำให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคมขึ้นได้

2.5 กฎหมาย คือ การควบคุมสังคมโดยตรง และทำให้เกิดความมีระเบียบขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดี

3. ศิลปะ หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงานในด้านต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ทัศนกรรม ดนตรี การละคร นาฏศิลป์และวรรณกรรม เป็นต้น

4. ภาษา คือ ระบบสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารติดต่อกัน ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน รวมทั้งกิริยาท่าทางต่างๆ

5. พิธีกรรม วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมมนุษย์ ที่ได้จัดสรรขึ้นเพื่อใช้ในการดำรงอยู่ สามารถจำแนกได้เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นวัฒนธรรมที่ก่อประโยชน์ในด้านความสะดวกสบายทางกาย อันได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ส่วนวัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเครื่องที่ก่อให้เกิด ความสุขทางใจ อันได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม ศิลธรรม เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้ต่างก็หล่อมล้ากันอยู่ แบ่งแยกไม่ขาดจากกัน และในสังคมหนึ่ง ๆ ก็จะมีวัฒนธรรมทั้งสองในลักษณะที่สมดุลกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และอ้อมใจ วงษ์มณ⁵² ศึกษาเรื่องบทบาทสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา วัฒนธรรมและค่านิยมของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่าบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการส่งเสริมวัฒนธรรมและค่านิยมมีสี่ด้านคือด้านการจัดหลักสูตรและการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อาจารย์และนักศึกษาเห็นด้วยว่าสถาบันอุดมศึกษาปฏิบัติทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการจัดหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสหธรรม ด้านการส่งเสริมค่านิยมประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ค่านิยม

⁵² ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และอ้อมใจ วงษ์มณ, บทบาทสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมและค่านิยมของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2549.

เกี่ยวกับชาติ ค่านิยมเกี่ยวกับสังคม และค่านิยมเกี่ยวกับตนเอง ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทั้งอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และโดยรวม ปรากฏว่าค่านิยมได้รับอิทธิพลทางตรงจากกิจกรรมทางวัฒนธรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 68 ส่วนการจัดหลักสูตรและการสอนมีอิทธิพลทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรการบริการวิชาการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรมโดยรวมร้อยละ 58.90 ส่วนวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการจัดหลักสูตรและการสอนมากที่สุดถึงร้อยละ 37 รองลงมาเป็นอิทธิพลทางตรงจากการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ร้อยละ 36 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการวิจัย โดยผ่านตัวแปรการบริการวิชาการแก่ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมสำหรับบทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการบริการวิชาการแก่ชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือการวิจัย ทั้งยังมีอิทธิพลทางอ้อม โดยผ่านตัวแปรด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนเนติธรรม ด้านคติธรรม และด้านวัตถุธรรม ทำให้นักศึกษาเกิดคุณค่าทางวัฒนธรรมทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านวัตถุธรรมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรม อารีกุล⁵³ ศึกษาเรื่องบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการปฏิบัติการกิจด้านศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยมุ่งให้ ความผสมกลมกลืนศิลปวัฒนธรรมไทยกับนานาชาติ สถาบันฯ มุ่งในการอนุรักษ์และถ่ายทอดสังคม วัฒนธรรมไทย ส่วนวิทยาลัยฯ มุ่งในการอนุรักษ์สังคมวัฒนธรรมไทย ซึ่งทั้งสามระบบมีจุดเน้นที่ คล้ายคลึงกันดังนี้ 1. มีนโยบายเป็นเอกภาพ มีเป้าหมายหลักของชาติเป็นเป้าหมายเดียวกัน เป้าหมาย รองและภารกิจหลักในการผลิตกำลังคนที่แตกต่างกัน 2. มีคลังแห่งความรู้และจุดเน้นแห่งการถ่ายทอด ความรู้ที่แตกต่างกัน 3. มีหลักสูตรที่มีความหลากหลายรับใช้สังคมที่แตกต่างกัน แต่สามารถ ต่อเนื่องกันได้ 4. มีเครือข่ายเชื่อมโยงพึ่งพาอาศัยทรัพยากรซึ่งกันและกันหรือใช้ร่วมกันได้

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้าง วัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพ สังคมปัจจุบันมีสิ่งที่ดึงดูดใจของเยาวชนหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสื่อออนไลน์ต่าง ๆ มีทั้งความรู้ ความบันเทิง ช่องทางการสื่อสารที่ทำให้เพลิดเพลินไม่ต้องใช้ความพยายามหรือความอดทนในการรอ คอยอยู่ที่ใดก็สามารถ อ่าน เขียน ฟัง สื่อสารกันได้ตลอดเวลา ทำให้การที่จะออกเดินทางหรือลงแรง ไปทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น เยาวชนอาจมองว่าเป็นเรื่องที่ยากลำบากและเกิดความเหน็ด เหนื่อย จึงควรที่จะต้องมีการขัดเกลาและปลูกฝังหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ให้กับเยาวชนเพิ่มขึ้น เพื่อ

⁵³สุธรรม อารีกุล, บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการปฏิบัติการกิจด้าน ศิลปวัฒนธรรม. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2541.

เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยเฉพาะหากนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย เพราะเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

3. ผลการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (face-to-face) กับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อไปใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการสัมภาษณ์พบว่า เยาวชนละเลยต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 และมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยน้อยมาก สาเหตุเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งมีสื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลในชีวิตประจำวันมากทำให้เยาวชนมุ่งความสนใจไปที่สื่อเหล่านั้น ซึ่งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาหรือแม้แต่ชุมชนควรมีส่วนในการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 จึงทำให้ได้รูปแบบกิจกรรมการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อไปใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม

4. ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้ว จึงมีข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารว่า

4.1.1 รัฐบาล หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ชุมชนท้องถิ่น ควรกำหนดนโยบาย การปลูกฝังหลักธรรมต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้ประสบความสำเร็จได้ โดยเฉพาะหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ให้แก่เยาวชนและประชาชนทุกเพศทุกวัย

4.1.2 สถาบันหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝัง ชัดเกล้าพฤติกรรมของเยาวชนและการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยกับคนต่างวัย เป็นการแสดงศักยภาพของเยาวชนที่เป็นประโยชน์ให้เป็นที่ยอมรับต่อสังคม

4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะว่า

4.2.1 สำหรับบุคลากรผู้สอนศีลธรรม ควรประยุกต์การเรียนการสอนให้ผู้เข้าเรียนมีความกระตือรือร้นและมีแรงจูงใจที่จะเข้ามาเรียนรู้ให้ได้อย่างถ่องแท้

4.2.2 สำหรับเยาวชน ควรที่จะศึกษาหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างจริงจัง โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยที่ตนเองความสนใจเป็นพิเศษให้ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและคนรุ่นต่อไปได้

4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

4.3.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของเยาวชน

4.3.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมที่นำไปใช้ในการเสริมสร้างและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยของกลุ่มวัยแรงงานและผู้สูงอายุ

4.3.3 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อจะได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย

บรรณานุกรม

http://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2551/agext_035_lnt_ch_2.pdf, ค้นเมื่อวันที่ 12

กรกฎาคม 2556.

การสังเคราะห์งานวิจัย, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557.

ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทพระราชทานเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2530

คำแถลงการณ์นโยบายรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2554

งามพิศ สัตย์สงวน. 2543. **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : งามการพิมพ์.

จุมพล หนีมพานิช. 2526. **วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และอ้อมใจ วงษ์มณ, **บทบาทสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา**

วัฒนธรรมและค่านิยมของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลัง

แผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การ

มหาชน), 2549.

ณรงค์ เส็งประชา. 2524. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

ดร. นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุลและคณะ, การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและ
วัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนด้วย

ดลใจ ถาวรวงศ์ ตันเจริญ และ ดร.จันทร์ชลิ มาพุทธ, กระบวนการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมของ
เยาวชนต้นแบบ จังหวัดฉะเชิงเทรา, ดุษฎีนิพนธ์ สาขาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดำรงค์ ฐานดี. 2520. มานุษยวิทยาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2555 – 2559.

บุหงา จิমানัง, โสวิทย์ บำรุงภักดิ์, วิทยา ทองดี และนิรันดร เลิศวีรพล, พฤติกรรมการรักษาสีลห้า
ของเด็กเยาวชนตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, 2550.

ประดิษฐ์ มัชฌิมา. 2522. สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2556-2565)

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 673

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542,)

พรกมล ชุนกุลพงษ์, การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัว
กลาง, พุทธศาสตร์มหบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, 2554.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ 82,(กรุงเทพมหานคร บริษัทพิมพ์
สวยจำกัด 2550, หน้า 25.

พุทธทาสภิกขุ, บริหารธุรกิจแบบพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : อตัมมโย, มปป.), หน้า 15.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์.

วราคม ทีสุกะ. 2524. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

ศิพล รื่นใจชน,2549, หน้า 10)

สนธิ สัมครการ. (2545). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 5).

กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สรรพวุฒิ พิพัฒพันธ์ พ.ต.ต. (2538, หน้า 13)

สารานุกรมเสรี จังหวัดนครปฐม

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบึงกาฬ www.mculture-province.go.th/buengkan ค้นเมื่อวันที่ 2

ตุลาคม 2558.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541

สุธรรม อารีกุล, บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการปฏิบัติการกิจด้านศิลปวัฒนธรรม.

รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2541.

สุภางค์ จันทวานิช, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัญหาจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา.

รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ : โครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาวทบวงมหาวิทยาลัย,
2531.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). หน้า 21 **วิธีการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). การประชุมทาง

วิชาการวิจัยทางการศึกษา ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : เลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานฯ.

เสกสรรค์ ศิริวรรณ, **ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น.** สารนิพนธ์ กศ.ม, (จิตวิทยา

การแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

แสงจันทร์ โสภากาล, 2550, หน้า 15-16)

อง.จตุกก.(ไทย) 21/32, 256/50-51, 373.

อนุমানราชชน, พระยา. 2515. **วัฒนธรรมเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : การศาสนา.

อารง สุทธาศาสน์. 2519. **ปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้.** กรุงเทพฯ : ประชาพิทักษ์.

ประวัติผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวรัชฎากร เอี่ยมอำไพ
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss.Ratchadakorn Aim-ampai
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3102002270663
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
14/3 หมู่ 2 ตำบลบางกระบือ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
มือถือ 089-808-7958
5. ประวัติการศึกษา
2544 ศศ.บ. ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการพัฒนชุมชน สถาบันราชภัฏนครปฐม
2551 ศศ.ม. ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครองมหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ การบริหารทรัพยากรมนุษย์
ผลงานวิจัยและตำรา
 - เรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธร อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”
 - เรื่อง “การปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของเยาวชน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”
 - เรื่อง “การใช้หลักอิทธิ 4 ต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”
 - บทความ คุณธรรมรักษสิ่งแวดล้อม
 - บทความ ผู้นำปไตย
 - บทความ รักษาวัฒนธรรมต้อนรับ AEC
 - บทความ แก่แล้ว อย่าแก่เลย
 - บทความ กลยุทธ์รับมือแบบเชิงรุก
 - เอกสารประกอบการสอน วิชาการเมืองการปกครองของไทย
 - เอกสารประกอบการสอน วิชาการระบบการเมือง
 - เอกสารประกอบการสอน วิชามนุษย์นิเวศวิทยา
 - เอกสารประกอบการสอน วิชามนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

- เอกสารประกอบการสอน วิชาทฤษฎีการเมืองและจริยศาสตร์
- เอกสารประกอบการสอน วิชาชนต่างวัฒนธรรม
- เอกสารประกอบการสอน วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์
- เอกสารประกอบการสอน วิชามนุษย์กับการแสวงหาความรู้

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามโครงการวิจัย

ภาคผนวก ง

รูปแบบกิจกรรมการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของเยาวชน

คู่มือ

รูปแบบกิจกรรมการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน

1. เหตุผลและความจำเป็นของการจัดทำคู่มือ

คู่มือ คือ เอกสารหรือสื่อที่ใช้อธิบายถึง แนวทาง ขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงาน โดยอาจจะอยู่ในลักษณะต่าง ๆ เช่น ระเบียบปฏิบัติ คู่มือการปฏิบัติงาน วิธีการทำงาน รูปภาพ แบบฟอร์ม เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นเป็นมาตรฐานเดียวกัน และสามารถติดตามงานได้ทุกขั้นตอน อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการทำงาน และใช้เป็นสื่อในการประสานงานได้ดีอีกด้วย ประโยชน์ของการจัดทำคู่มือนี้ทำให้สามารถดำเนินงานที่มีคุณภาพตามที่กำหนด ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสน ลดขั้นตอนการทำงาน ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการทำงาน ช่วยให้เกิดความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน ช่วยลดเวลาในการสอนงาน ช่วยในการออกแบบระบบงานใหม่และปรับปรุงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

การจัดทำคู่มือรูปแบบกิจกรรมการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน มีขึ้นเพื่อนำไปเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชน ซึ่งในปัจจุบันเราพบว่าเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในระดับปานกลาง จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างความรู้ด้านหลักธรรมให้แก่เยาวชนเพิ่มขึ้น โดยการให้นำไปใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมให้คนทุกวัยทุกกลุ่มในสังคมร่วมกันนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง เพราะเป็นหลักธรรมที่มนุษย์ทุกคนควรที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพความสามารถของตนเองได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างแน่นอน

2. วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ

1. เพื่อนำไปเผยแพร่ในกลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อใช้เป็นคู่มือจัดรูปแบบกิจกรรมการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย
3. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม
4. เพื่อใช้เป็นสื่อในการประสานงาน

3. เนื้อหาสาระของการอบรม

3.1 ความหมายของหลักสังคหวัตถุ 4

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)¹ ได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ 4 คือหลักธรรม ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ให้มีความสามัคคีกันประกอบด้วย

1. ทาน ให้ปัน คือ ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สนิทสามัคคี เกิดมิตรทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่กัน คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

พุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึงหลักการบริหารคนว่า การบริหารคนนี้ยังมีสิ่งลึกลับอีกอย่างหนึ่ง คือ เครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ เราไว้ใจเขา เรารักเขา เราหวังดีต่อเขา อย่างนี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ คงได้ยินได้ฟังมาแล้วจากหนังสือธรรมะทั่ว ๆ ไป เรื่อง สังคหวัตถุ

- การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

- การพูดจาไพเราะ

- การบำเพ็ญประโยชน์

- การทำตัวให้เป็นเกลอ หรือ เป็นเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นนายหรือเรียกว่าความมั่งคั่งในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นเครื่องหวงเหนี่ยวให้เกิดความร่วมมือกันได้

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงตรัสไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 21 ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการนี้ สังคหวัตถุ 4 ประการ อะไรบ้าง คือ

1. ทาน (การให้)

2. เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก)

3. อุตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)

4. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล

¹ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมบุญชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ 82, (กรุงเทพมหานคร บริษัทพิมพ์สวย จำกัด 2550, หน้า 25..

ทาน เปยยวัชชะ อรรถจริยาในโลกนี้และสมานัตตตาในธรรมนั้นๆตามสมควร
 สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิมสลักที่ยึดกุมรถซึ่งแล่นไปไว้ได้ฉะนั้น
 ถ้าไม่พึงมีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดาก็ไม่พึงได้การนับถือหรือการบูชาเพราะบุตร
 เป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านี้จึงถึงความเป็นใหญ่
 และเป็นผู้นำสรรเสริญ

- การทำตัวให้เป็นเกลอ หรือ เป็นเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นนายหรือเรียกว่าความมุงดงมในความสัมพันธ์ซึ่งกัน
 และกัน อันเป็นเครื่องห่วงเหนี่ยวให้เกิดความร่วมมือกันได้

พระมหาบุญเพียร ปุณฺณวิริโย ได้ให้ความหมายว่า สังคหวัตถุ 4 คือ ข้อปฏิบัติสำหรับการสงเคราะห์ซึ่ง
 กันและกัน

1) ทาน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปัน มีน้ำใจต่อกันและกัน ได้แก่ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปัน
 ความสุขให้แก่กันและกัน ทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของ และแบ่งปันน้ำใจบุคคลในครอบครัว ไม่ตระหนี่ถี่เหนียวใช้สอย
 หรือบริโภคสิ่งของแต่เพียงผู้เดียว

2) ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน พูดด้วยจิตที่ปรารถนา รู้จักกาลเวลาในการพูด
 อย่างเหมาะสม และรู้จักการใช้คำพูด ไม่ใช่วาจาหักล้างเชือดเฉือนจิตใจของผู้อื่น หรือวาจาที่เป็นคำหยาบคาย
 กระทบกระเทือน ดุด่าเสียดสี อันจะก่อให้เกิดการขัดใจกันในครอบครัวได้

3) อรรถจริยา การช่วยเหลือ บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ได้แก่การสงเคราะห์เกื้อกูลกันของบุคคลใน
 ครอบครัว เช่น การช่วยเหลือการงาน แบ่งเบาภาระของกันและกัน

4) สมานัตตตา การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพ บทบาท หน้าที่ของตน โดยวางตนเสมอต้น
 เสมอปลาย สามารถเข้ากับผู้อื่นได้

จากแนวคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ประกอบไป
 ด้วย

1. ทาน คือ ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัย สี่ ทุน หรือ
 ทรัพย์สิ่งของ ตลอดจนการให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2. ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพ น่าฟัง รวมถึงการแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ชักจูงในทางที่ดีงามให้
 เกิดความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้เกิดความรักใคร่ นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อรรถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือแก้ปัญหา ส่งเสริมในด้านจริยธรรม รวมถึงการ
 ร่วมกันช่วยแก้ปัญหาและช่วยปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

4. สมานัตตตา คือ การทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนให้เสมอต้นเสมอปลายไม่เอาเปรียบผู้อื่น สามารถ
 เข้ากับผู้อื่นได้

และหลักสังคหวัตถุ 4 นี้ยังเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวให้เกิดความ

3.2 ความหมายของเยาวชน

เยาวชน ตามความหมายของ กรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานคณะกรรมการเยาวชนแห่งชาติ หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับ UNICEF² ที่กำหนดในช่วงอายุประมาณ 15-24 ปี ส่วน กรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งใกล้ชิดโดยตรงกับเยาวชนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งเงื่อนไขในการเป็น สมาชิกจะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 10-35 ปี ทั้งชายและหญิงซึ่งเป็นผู้รับช่วงความรับผิดชอบจากผู้ใหญ่ ในการ ดำเนินกิจกรรมทางสังคม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2537 ได้กล่าวไว้ในแผนพัฒนาเด็กและ เยาวชน ซึ่งให้ความหมายของเยาวชนไว้ว่า “เยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุ 15 -25 ปี” และในพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดความหมายว่า “เยาวชน คือ บุคคลซึ่ง มีอายุไม่เกิน 25 ปี”

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่ว่า เป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว ด้วยการสมรส³

จากที่ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า เยาวชนหมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี ทั้งชายและหญิง และไม่ใช่ว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส

ปณานิ วิถีพัฒนา⁴ ได้กล่าวว่า เยาวชนเป็นพลังสำคัญที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากได้รับการ ชี้นำ และปลูกฝังอุดมการณ์ต่างๆ ก็จะมีบทบาทตามความคาดหวังที่พึงปฏิบัติต่อบทบาทของเยาวชน แบ่งได้ 7 ประการ ดังนี้

1. เยาวชนไทยมีบทบาทเป็นสมาชิกของครอบครัว ซึ่งต้องมีการปลูกฝังให้รู้จักบทบาทของตนใน ครอบครัว และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ทั้งในยามสงบและยามสงคราม
2. เยาวชนไทยเป็นกำลังการปกป้องรักษาบ้านเมือง โดยต้องฝึกอบรมให้มีวินัยและความรู้สึกรักในเรื่อ งชาตินิยม
3. เยาวชนไทยเป็นพลังในทางเศรษฐกิจ ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นกำลังผลิตที่พอเพียงกับการ ขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยใช้การศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญ
4. เยาวชนไทยเป็นพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ต้องพัฒนาให้เหมาะสมทั้งในคุณภาพและ ปริมาณ โดยใช้การศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

² สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541

³ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หน้า 673

⁴ อังอิงใน เสกสันต ศิริวรรณ. (2553). ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

5. เยาวชนไทยเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมทั้งด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทยและการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของสังคมในอนาคต โดยการเรียนตามหลักสูตรกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์

6. เยาวชนไทยเป็นผู้รับและเป็นผู้ดำเนินการการพัฒนาด้วย หากได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า

7. เยาวชนต้องมีความรู้มีสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรมและวัฒนธรรม มีพละทานามัยที่สมบูรณ์ มีทักษะในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3.3 ความหมายของเยาวชน

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึงผลงานทั้งหมดที่มนุษย์สร้างขึ้น นอกเหนือจากธรรมชาติ ดังนั้นวัฒนธรรมอาจเป็นได้ทั้งแนวคิด ทศนคติ มโนคติ ความรู้ ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดจากทั้งการเรียนรู้ของมนุษย์และการถ่ายทอดต่อกันมาของสังคม วัฒนธรรมจึงไม่เป็นเพียงวัตถุ ฉะนั้นสังคมที่ต่างกันย่อมมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน บุคคลอยู่ในวัฒนธรรมใดก็จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้น วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สังคมวัฒนธรรมจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประเทศและไม่ถือว่าวัฒนธรรมของใครดีกว่าของใคร

3.4 ความหมายของรูปแบบ

สรุปความหมายของรูปแบบที่นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไว้ได้ใน 4 ลักษณะกล่าวคือ

1) รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบจำลองที่เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กกลางหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ⁵

2) รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ⁶

3) รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือเกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการนั้นแตกต่างกันมาก เช่น เมืองในอุดมคติ เป็นต้น⁷

⁵ ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์, การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2540), หน้า 21-23.

⁶ อุทัย บุญประเสริฐ, หลักการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน, (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 31.

⁷ ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์, การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้, อ่างแล้ว.

4) รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability) แล้ว สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองเสมือนจริงที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน มีลักษณะเป็นอุดมคติ ผ่านการทดสอบความแม่นยำและความน่าเชื่อถือแล้ว

4. บทสรุป

จากการศึกษาการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพสังคมปัจจุบัน เรื่องของการสื่อสารโดยเฉพาะที่เรียกว่า “สื่อออนไลน์” มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น เพราะสะดวกในการติดต่ออยู่ที่ใดก็สามารถเข้าถึงได้ทุกเวลา และกลุ่มที่มีความสนใจในสังคมออนไลน์มากที่สุดคือกลุ่ม เยาวชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน หรือแม้กระทั่งการหาข้อมูลมาประกอบการเรียนหรือการติดต่อสื่อสารกันกับกลุ่มเพื่อนก็จะใช้ช่องทางออนไลน์กันทำให้เยาวชนอาจจะยังไม่ให้ความสนใจต่อกิจกรรมส่วนรวมมากพอหรือแม้กระทั่งวันหยุดหรือเวลาว่างจะใช้ไปกับสังคมออนไลน์เสียส่วนใหญ่ สังเกตจากทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็น เวลากิน เวลานั่ง เวลานอน หรือแม้แต่การเข้าร่วมกลุ่มกัน ภาพที่เห็นคือเยาวชนให้ความสนใจกับโทรศัพท์มือถือเป็นอย่างมากกลายเป็น “สังคมก้มหน้า” กัน หากเยาวชนสามารถนำประโยชน์จากการใช้สื่อออนไลน์มาใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยก็จะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศได้ เพราะการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยให้ยั่งยืนนี้เป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศชาติมากและยังทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ประสบการณ์เสริมสร้างวัฒนธรรมไทยจากบุคคลรุ่นเก๋ามาถ่ายทอดต่อคนรุ่นใหม่และปลูกฝังให้นุรักษ์วัฒนธรรมไทยสามารถนำไปเผยแพร่ต่อคนรุ่นต่อ ๆ ไปได้อีก โดยเยาวชนต้องเรียนรู้การใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ เพราะหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 นี้ ประกอบไปด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่ทำให้เยาวชนได้เรียนรู้การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน การพูดด้วยวาจาที่ไพเราะ น่าฟัง หัวดี การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีที่ชอบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของ บลูม (Bloom) กล่าวไว้ว่า ความรู้ ความเข้าใจ คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด

ความเข้าใจ เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการสื่อความหมายโดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยการทำความเข้าใจนั้นอาจไม่

มีผลสมบูรณ์เสมอไป สำหรับพฤติกรรมความเข้าใจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือการแปลความ การตีความ และการสรุป

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างกันกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทยเชิงเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเยาวชนทั้งเพศชายและหญิงยังมีวุฒิภาวะใกล้เคียงกันและความสนใจต่อสังคหวัตถุยังอยู่ในลักษณะเดียวกันไม่แตกต่างกัน เช่น ความสนใจในเรื่องแฟชั่นการแต่งตัว, ความสนใจการฟังเพลง, ความสนใจนิยมนชมการบันเทิง, การเล่นเกมโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น เวลาไปทำกิจกรรมจะไปพร้อมกันรวมกัน เพื่อไปทำกิจกรรมนั้น ๆ ไม่ได้มีความแตกต่างกันออกไป จุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันถือเป็นการสร้างวัฒนธรรมปฏิบัติในกลุ่มเยาวชนด้วยกัน และชักชวนกันมาปฏิบัติตาม ๆ กันไป สอดคล้องกับแนวคิดของ พระยาอนุมานราชธนะ⁸ ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับ พฤติกรรม วาจาท่าทาง กิจกรรม และผลิตผลของกิจกรรมที่มนุษย์ในสังคมผลิตหรือปรับปรุงขึ้นจากธรรมชาติ ในพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 หมายถึงลักษณะที่แสดงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบอันดีงาม ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน และแนวคิดของดำรง ฐานดี⁹ ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมว่า ทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นยอมรับนับถือและปฏิบัติตาม รวมทั้งเก็บสะสมและถ่ายทอดวิธีการประเพณีปฏิบัตินั้นต่อไปยังลูกหลานด้วยวัฒนธรรมจึงเป็นชื่อสำหรับสัมฤทธิ์ผลที่เด่นชัดทั้งหมดของกลุ่มมนุษย์ รวมถึงทั้งหลายเหล่านี้ เช่น ภาษา การทำเครื่องมืออุตสาหกรรม ศิลปะ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย ศีลธรรมและศาสนา รวมถึงอุปกรณ์ที่เป็นวัตถุ หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งแสดงรูปแบบแห่งสัมฤทธิ์ผลทางวัฒนธรรม และทำให้ลักษณะวัฒนธรรมทางปัญญาสามารถยังผลเป็นประโยชน์ใช้สอยได้ เช่น อาคาร เครื่องมือ เครื่องจักรกลเครื่องมือสื่อสาร ศิลปวัตถุ ฯลฯ แต่หากเยาวชนได้รับการขัดเกลาเรื่องหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เพิ่มขึ้นเยาวชนจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ดี เช่น การนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย

2.3 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างกันกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะเยาวชนมีอายุที่ใกล้เคียงกันทำให้ความคิด ความเข้าใจในการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อ

⁸ อนุมานราชธนะ, พระยา. 2515. วัฒนธรรมเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : การศาสนา.

⁹ ดำรงค์ ฐานดี. 2520. มานุษยวิทยาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

เสริมสร้างวัฒนธรรมไทยมีลักษณะคล้ายกัน เช่น อาจจะชอบทำกิจกรรมที่เหมือนหรือคล้ายกันเพราะเกิดจากกลุ่มเพื่อนที่ชักชวนกันไปและการที่จะไปด้วยกันได้ก็ต้องมีความเข้าใจ ความชอบในสิ่งนั้นเหมือนกัน ถึงแม้จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเพื่อน แต่ด้วยความยังเป็นเยาวชนอาจจะคล้อยตามกันไปก่อน แต่หากได้รับการปลูกฝังไปในทางที่ดีโดยเริ่มจากการเข้าใจหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ทำประโยชน์กับส่วนรวมก็จะสามารถปลูกฝังให้เยาวชนเป็นกำลังสำคัญของประเทศได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ **ปภาณี ฐิตีวัฒนา**¹⁰ ได้กล่าวว่า เยาวชนเป็นพลังสำคัญที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากได้รับการชี้แนะ และปลูกฝังอุดมการณ์ต่างๆ

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างกันกับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเยาวชนได้มีการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 จากสถาบันการศึกษามาด้วยกันเพราะสถาบันการศึกษาจะใช้วิธีการและเนื้อหาในการชดเชยเกี่ยวกับหลักธรรมเป็นไปแนวเดียวกันอยู่แล้ว และหากมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยก็จะให้เยาวชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมนั้น ถือว่าเป็นการปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรมไทยให้เยาวชนมีใจรักมีใจที่จะอนุรักษ์ให้ยั่งยืนและสืบทอดต่อไปและเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่เยาวชนด้วยกัน ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งในการที่จะชี้แนะให้เยาวชนได้เข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ให้สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเฉพาะการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

และจากการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (face-to-face) กับการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อไปใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ผลการสัมภาษณ์พบว่า เยาวชนละเลยต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 และมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยน้อยมาก สาเหตุเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งมีสื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลในชีวิตประจำวันมากทำให้เยาวชนมุ่งความสนใจไปที่สื่อเหล่านั้น ซึ่งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาหรือแม้แต่ชุมชนควรมีส่วนในการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 จึงทำให้ได้รูปแบบกิจกรรมการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อไปใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม คือ

1. การมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของชุมชนโดยใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย

¹⁰ อ่างอิงใน เสกสันต ศิริวรรณ. (2553). ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น. **สารนิพน กศ.ม.**, (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

2. เปิดโอกาสให้ร่วมกิจกรรมกับสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการกลมเกลียวการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4

3. สถาบันการศึกษาจัดกิจกรรมให้เยาวชนได้มีโอกาสนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้เพื่อเสริมสร้าง

วัฒนธรรมไทย

5.คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม

- เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15-18 ปี
- ผู้บริหาร นักเรียน นักศึกษา
- บุคคลทั่วไปที่มีความสนใจ

6. รูปแบบการอบรม

1. ถาม – ตอบ

2. กิจกรรมระหว่างการอบรม

2.1 ให้ผู้เข้าอบรมเล่าเรื่องของตนเองที่ประสบความสำเร็จโดยใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2.2 จัดกลุ่มผู้เข้าอบรม มอบหมายให้จัดทำโครงการเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองเพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 และนำเสนอโครงการ

7.การประเมินผลผู้เข้าอบรม

1.การสังเกตพฤติกรรม เช่น การมีส่วนร่วม การเสนอความคิดเห็น

2. การทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

8.การประเมินความพึงพอใจภายหลังการอบรม

- แบบฟอร์มการประเมินความพึงพอใจภายหลังการอบรม

เรื่อง ขออนุญาตครุฑที่ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน

สิ่งที่แนบมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นางสาวรัชฎากร เอี่ยมอำไพ อาจารย์พิเศษ และหัวหน้าโครงการวิจัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำโครงการวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม” ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณภายใต้โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ในพระราชูปถัมภ์ จึงขออนุญาตครุฑที่ใช้พื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนในเขตพื้นที่ของท่าน เพื่อนำไปประกอบการดำเนินการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวรัชฎากร เอี่ยมอำไพ)

หัวหน้าโครงการวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

โทร. 089-8087958

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าทราย จังหวัดสมุทรสาคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย นางสาวรัชฎากร เอี่ยมอำไพ อาจารย์พิเศษ และหัวหน้าโครงการวิจัย มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำโครงการวิจัยเรื่อง “การใช้หลักสังคหวัตถุ
4 ไปใช้เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของเยาวชนในจังหวัดนครปฐม” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
ด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมีความประสงค์จะขอ
ความอนุเคราะห์เพื่อแจกแบบสอบถามแก่เยาวชนในเขตพื้นที่ของท่าน จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อทดลอง
เครื่องมือการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และ
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวรัชฎากร เอี่ยมอำไพ)

หัวหน้าโครงการวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

โทร. 089-8087958